De levensverzekering in het kader van patrimoniale planning: civiele en fiscale aspecten

Liesbeth Franck - NCOI

27 oktober 2022

CAZIMIR

1

Inhoudstafel

I. Inleiding

II. Civiel
1. Huwelijksvermogensrecht
2. Erfrecht
3. Begunstigingsclausules

III. Fiscaal
1. Tarieven erfbelasting in Vlaanderen
2. Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel
3. Wijzigingen in het Waals en Brussels Hoofdstedelijk Gewest
4. Impact van het zomerakkoord
5. Effectentaks 2.0

IV. Successieplanning via levensverzekering
1. Verzekeringsgift
2. Verzekering als alternatief

V. Voorafgaande schenking & verzekering

2

2

Deel I - INLEIDING

3

3

I. Inleiding

- Seminarie bestaat uit 4 onderdelen
  1. civiele benadering
  2. fiscale benadering
  3. successieplanning via levensverzekering
  4. schenking, gevolgd door afsluiten levensverzekering

- 1. Civiele benadering:
  - de behandeling van de individuele levensverzekering in het huwelijksvermogensrecht
  - de behandeling van de individuele levensverzekering in het erfrecht
  - ! 2 hervormingen
    - hervorming erfrecht: Wet 31 juli 2017
    - hervorming huwelijksvermogensrecht: Wet 22 juli 2018

      → inwerkingtreding: 1 september 2018
  - begunstigingsclausules

4

4

I. Inleiding

- 2. Fiscale benadering:
  - Vlaamse Codex Fiscaliteit
    - fictief legaat
  - Houding VLABEL?
    - verspreid in de slideshow
    - (meest recente) standpunten en voorafgaande beslissingen
      - belastbare grondslag
      - gedeeltelijke afkoop van een levensverzekeringscontract na het overlijden van de erflater
      - verzekeringsgift
      - voorafgaande schenking aan onderschrijving levensverzekering
      - levensverzekering met twee verzekeringnemers
      - inbreng van levensverzekeringen

5

5

I. Inleiding

- 3. Successieplanning via levensverzekering
  - Verzekeringsgift
  - De levensverzekering als alternatief
    - voor een testament
    - voor een schenking
    - ter bescherming van de mede-aandeelhouder
    - successierechtenverzekering
    - generatiesprong
    - duolegaat
- 4. Levensverzekering & voorafgaandelijke schenking

6

6

Deel II - CIVIEL

7

II.1 Huwelijksvermogensrecht

8

II.1 a) Huwelijksvermogensstelsels

Situering

- **3 huwelijksvermogensstelsels**
  - wettelijk stelsel
  - stelsel van scheiding van goederen
  - stelsel van algehele gemeenschap
- **wettelijk stelsel**
  - wanneer?
    - indien echtgenoten geen keuze maken qua huwelijksvermogensstelsel
    - indien echtgenoten hiervoor kiezen bij huwelijkscontract
  - wat?
    - 3 vermogens:
      eigen vermogen van elke echtgenoot + gemeenschappelijk vermogen

9

9

II.1 a) Huwelijksvermogensstelsels

- Wettelijk stelsel

👨 Eigen vermogen man	💑 Gemeenschappelijk vermogen	👩 Eigen vermogen vrouw

- Burgerlijk Wetboek: regels i.v.m. kwalificatie goederen en schulden (art. 2.3.17 t.e.m. 2.3.25 BW)
  - eigen goederen: omwille van oorsprong of hun aard
  - gemeenschappelijke goederen: rest-categorie

! sedert 1 juli 2022: boek 2, titel 3 'relatievermogensrecht' Burgerlijk Wetboek
→ kadert in groter geheel van hercodificatie BW

10

10

II.1 b) Art. 127 - 128 WLVO

Art. 127 WLVO: *"De aanspraken, ontleend aan de verzekering die een in gemeenschap van goederen getrouwde echtgenoot ten behoeve van de andere of van zichzelf heeft bedongen, is een eigen goed van de begunstigde echtgenoot"*

- Statuut van de verzekeringsaanspraken bij echtgenoten gehuwd onder het wettelijk stelsel
  - verzekeringsaanspraken zijn een eigen goed van de begunstigde echtgenoot
    - kan de echtgenoot van de verzekeringnemer zijn
    - kan de verzekeringnemer zelf zijn
  - ongeacht het tijdstip van de verzekeringsuitkering
- Betreurenswaardig regeling buiten BW
  - Art. 1400, 7 oud BW: *"De rechten verbonden aan een personenverzekering door de begunstigde zelf gesloten, die hij verkrijgt bij het overlijden van zijn echtgenoot of na de ontbinding van het stelsel."*
    → impliciet opgeheven

11

11

II.1 b) Art. 127 - 128 WLVO

Art. 128 WLVO: *"Aan het gemeenschappelijk vermogen is geen vergoeding verschuldigd behalve voor zover de premiebetalingen die ten laste van dat vermogen zijn gedaan, kennelijk de mogelijkheden ervan te boven gaan"*

- verzekeringsaanspraken zijn een eigen goed van de begunstigde echtgenoot

  MAAR: meestal worden premies betaald met gemeenschappelijke gelden
  → vergoeding?

  - principe: geen vergoeding
  - uitzondering: vergoeding indien betaalde premies kennelijk overdreven zijn, rekening houdend met de mogelijkheden van het gemeenschappelijk vermogen
    - omvang vergoeding: ten belope van het overdreven gedeelte van de premies
    - vergoedingsplichtige vermogen: vermogen van de echtgenoot-begunstigde

12

12

II.1 b) Art. 127 - 128 WLVO

Zijsprong: levensverzekeringscontract gesloten vóór het huwelijk

- Verzekeringsprestatie is eigen goed
- Vergoeding ten voordele van het gemeenschappelijk vermogen?
  - indien premies betaald met gemeenschapsgelden
  - niet indien premies betaald zijn met eigen gelden

13

13

II.1 b) Art. 127 - 128 WLVO

Arbitragehof 26 mei 1999:

"De artikelen 127 en 128 WLVO schenden de artikelen 10 en 11 Gw. doordat zij tot gevolg hebben dat, wanneer twee echtgenoten gemeenschap van goederen hebben, één van beiden een levensverzekering heeft aangegaan om de goede afloop van de terugbetaling van gemeenschappelijke leningen te waarborgen en, nadat die terugbetaling is gedaan, om een kapitaal op te leveren, niet voor de langstlevende echtgenoot van de verzekeringnemer, maar enkel voor deze laatste ingeval hij een overeengekomen leeftijd zou bereiken, en bovendien de premies ten laste van de gemeenschappelijke goederen zijn betaald, dat kapitaal eigen is en slechts aanleiding geeft tot vergoeding indien de premiebetalingen die ten laste van het gemeenschappelijk vermogen zijn gedaan kennelijk de mogelijkheden ervan te boven gaan."

14

14

II.1 b) Art. 127 - 128 WLVO

Arbitragehof 26 mei 1999:

- Wat is discriminerend? Art. 127 en 128 WLVO: kwalificatie als eigen, zonder vergoedingsplicht
- Welke bepalingen komen in de plaats?
  - onduidelijk: eigen mét vergoedingsplicht of gemeenschappelijk
  - meest aanvaarde standpunt:
    - niet: opgeheven art. 1400, 7 oud BW
    - wel
      - algemene regel: vermoeden van gemeenschappelijkheid (art. 1405, 4 oud BW)
      - geen vergoeding verschuldigd want geen vermogensverschuiving → verzekeringsaanspraken vallen in gemeenschappelijk vermogen en premies werden betaald met gemeenschappelijke gelden

15

15

II.1 c) Hervorming huwelijksvermogensrecht

Wet 22 juli 2018:

- Regelt huwelijksvermogensrechtelijk statuut van individuele levensverzekeringen
  → einde aan rechtsonzekerheid
  → onderworpen aan nieuwe regels: tak 21, tak 23, persoonlijke overlijdensdekking, derde pensioenpijler
- Niet: groepsverzekeringen
  - GwH 27 juli 2011: art. 127 en 128 WLVO ongrondwettelijk voor groepsverzekeringen
  - Nieuw huwelijksvermogensrechtelijk statuut omtrent groepsverzekeringen (= tweede pijler pensioenen), kadert in pensioenhervorming

16

16

II.1 c) Hervorming huwelijksvermogensrecht

Wet 22 juli 2018: huwelijksvermogensrechtelijk statuut van de individuele levensverzekering

→ opdeling "titre" en "finance"

- *Titre* = titularis van een recht of een goed
  - behoort toe aan verzekeringnemer
  - bv. recht op afkoop, recht om begunstigde(n) aan te duiden, enzoverder
- *Finance* = economische / vermogenswaarde
  - eigen of gemeenschappelijk?
  - 3 hypothesen

17

17

II.1 c) Hervorming huwelijksvermogensrecht

Wet 22 juli 2018: huwelijksvermogensrechtelijk statuut van de individuele levensverzekering

→ 3 hypothesen:

- Hypothese 1: verzekerde prestatie niet opeisbaar bij ontbinding van het huwelijk
- Hypothese 2: verzekerde prestatie wordt opeisbaar bij de ontbinding van het huwelijk
- Hypothese 3: verzekerde prestatie tijdens het huwelijk

18

18

II.1 c) Hervorming huwelijksvermogensrecht

Wet 22 juli 2018: huwelijksvermogensrechtelijk statuut van de individuele levensverzekering

- Hypothese 1: verzekerde prestatie niet opeisbaar bij ontbinding van het huwelijk → eigen, mits vergoeding (art. 2.3.18, 5° BW)
  - situatie waarbij het wettelijk stelsel wordt ontbonden voordat de levensverzekering opeisbaar is geworden, ongeacht de oorzaak van ontbinding
    - overlijden
    - echtscheiding
    - conventionele overgang naar een andere huwelijksvermogensstelsel
    - scheiding van tafel en bed
    - gerechtelijke scheiding van goederen

19

19

II.1 c) Hervorming huwelijksvermogensrecht

Wet 22 juli 2018: huwelijksvermogensrechtelijk statuut van de individuele levensverzekering

- Hypothese 1: verzekerde prestatie niet opeisbaar bij ontbinding van het huwelijk → eigen, mits vergoeding (art. 2.3.18, 5° BW)
  - situatie
    - overlijden verzekeringnemer
      - geen uitkering, want is geen verzekerd hoofd

verzekeringnemer	man
verzekerd hoofd	vrouw
begunstigde	man

    - echtscheiding tussen man en vrouw
      - geen uitkering

verzekeringnemer	man
verzekerd hoofd	man
begunstigde	vrouw

20

20

II.1 c) Hervorming huwelijksvermogensrecht

Wet 22 juli 2018: huwelijksvermogensrechtelijk statuut van de individuele levensverzekering

- Hypothese 1: verzekerde prestatie niet opeisbaar bij ontbinding van het huwelijk
  → eigen, mits vergoeding (art. 2.3.18, 5° BW)
    - partijen:
      - verzekeringnemer: gehuwde persoon
      - verzekerde: verzekeringnemer / echtgenoot / derde
      - begunstigde: verzekeringnemer / echtgenoot / derde
    - type verzekering: dekking bij leven of dekking bij overlijden

21

21

II.1 c) Hervorming huwelijksvermogensrecht

Wet 22 juli 2018: huwelijksvermogensrechtelijk statuut van de individuele levensverzekering

- Hypothese 1: verzekerde prestatie niet opeisbaar bij ontbinding van het huwelijk
  → eigen, mits vergoeding (art. 2.3.18, 5° BW)
    - waarde van levensverzekeringscontract is eigen goed van de verzekeringnemer
      - art. 2.3.18, 5° BW:
        "Eigen zijn, ongeacht het tijdstip van verkrijging en behoudens vergoeding indien daartoe aanleiding bestaat: de vorderbare netto-afkoopwaarde, op het moment van de ontbinding van het stelsel, verbonden aan een individuele levensverzekerings-overeenkomst die door één van de echtgenoten tijdens het stelsel is gesloten, indien de verzekeringsprestatie niet verschuldigd is bij de ontbinding van het stelsel;
      - waarde van de verzekering op datum waarop wettelijk stelsel wordt ontbonden

22

22

II.1 c) Hervorming huwelijksvermogensrecht

Wet 22 juli 2018: huwelijksvermogensrechtelijk statuut van de individuele levensverzekering

- Hypothese 1: verzekerde prestatie niet opeisbaar bij ontbinding van het huwelijk
  → eigen, mits vergoeding (art. 2.3.18, 5° BW)
    - vergoeding verschuldigd, indien premies met gemeenschapsgelden werden betaald
      - betalingen tijdens het huwelijk worden vermoed met gemeenschapsgelden te zijn gedaan, tenzij tegenbewijs
      - vergoeding ook verschuldigd wanneer echtgenoot van verzekeringnemer wordt aangeduid als begunstigde
      - echtgenoten kunnen van vergoeding afzien via een beding in huwelijkscontract
        → maar: geen vermoeden van verzaking

23

23

II.1 c) Hervorming huwelijksvermogensrecht

Wet 22 juli 2018: huwelijksvermogensrechtelijk statuut van de individuele levensverzekering

- Hypothese 1: verzekerde prestatie niet opeisbaar bij ontbinding van het huwelijk
  → eigen, mits vergoeding (art. 2.3.18, 5° BW)
    - vergoeding verschuldigd, indien premies met gemeenschapsgelden werden betaald
      → algemene vergoedingsregel uit art. 2.3.46 BW toepassen
      - vergoeding bedraagt minstens verarming
        - minstens vergoeding van betaalde premies
        - ook indien netto-afkoopwaarde bij ontbinding huwelijk < som van premies betaald met gemeenschapsgelden
      - indien de vorderbare netto-afkoopwaarde bij ontbinding huwelijk > som van betaalde premies: vergoeding gelijk aan de waarde van de vorderbare netto-afkoopwaarde

24

24

II.1 c) Hervorming huwelijksvermogensrecht

Wet 22 juli 2018: huwelijksvermogensrechtelijk statuut van de individuele levensverzekering

- Hypothese 1: verzekerde prestatie niet opeisbaar bij ontbinding van het huwelijk → eigen, mits vergoeding (art. 2.3.18, 5° BW)
  - polis met twee verzekeringnemers?
    - Art. 2.3.18, 5° BW: *"de vorderbare netto-afkoopwaarde, op het moment van de ontbinding van het stelsel, verbonden aan een individuele levensverzekerings-overeenkomst die **door één van de echtgenoten** tijdens het stelsel is gesloten, indien de verzekeringsprestatie niet verschuldigd is bij de ontbinding van het stelsel"*
      - geen voorrang voor één van de echtgenoten
      - vermoeden van gemeenschappelijkheid
    - stel: gehuwd onder stelsel van scheiding van goederen: goederen die samen worden verworven: gemeenrechtelijke onverdeeldheid

25

25

II.1 c) Hervorming huwelijksvermogensrecht

Wet 22 juli 2018: huwelijksvermogensrechtelijk statuut van de individuele levensverzekering

- Hypothese 1: verzekerde prestatie niet opeisbaar bij ontbinding van het huwelijk → eigen, mits vergoeding (art. 2.3.18, 5° BW)
  - polis met twee verzekeringnemers?
    - aandachtspunten in kader van verdeling
      - verzekering onveranderd laten doorlopen: strookt niet met de wens van partijen
      - verzekering overdragen aan één van de echtgenoten
        - geen registratierecht
        - vergoeding voor andere echtgenoot?
      - verzekering afkopen en afkoopwaarde verdelen
        - voordeel: waarde kan verdeeld worden tussen partijen
        - nadeel: evt. belasting (RV Tak 21 - looptijd < 8 jaar + 1 dag) of uitstapkosten opeisbaar

26

26

II.1 c) Hervorming huwelijksvermogensrecht

Zijsprong: fiscale impact van vergoedingsregels?

- Art. 2.7.3.2.7. VCF: *"Voor de inning van het successierecht in rechte nederdalende lijn of tussen echtgenoten met gemeenschappelijke kinderen of afstammelingen worden de terugnemingen en vergoedingen die verbonden zijn hetzij aan de gemeenschap die heeft bestaan tussen de erflater en een echtgenoot, met wie de erflater bij het overlijden levende kinderen of afstammelingen heeft, hetzij aan de gemeenschap die tussen de verwanten in de opgaande lijn van de erflater heeft bestaan, niet in aanmerking genomen."*

27

27

II.1 c) Hervorming huwelijksvermogensrecht

Zijsprong: fiscale impact van vergoedingsregels?

- **SP 18073 van 15 oktober 2018**
  - kwalificatie op basis van het nieuw huwelijksvermogensrecht als eigen (met vergoedingsplicht)
  - gefinancierd met gemeenschappelijke gelden → vergoeding
  - hypothese waarin vergoeding moet worden aangegeven in het actief van het gemeenschappelijk vermogen
    - art. 2.7.3.2.7 VCF n.v.t. (voor de berekening van de erfbelasting in rechte nederdalende lijn of tussen echtgenoten wordt geen rekening gehouden met vergoedingen aan de gemeenschap wanneer er gemeenschappelijke kinderen zijn)
  - probleem van dubbele belasting
    - uitkering voor de helft belastbaar (o.b.v. fictiebepaling vervat in art. 2.7.1.0.6 VCF en 2.7.3.2.8, §1 VCF)
    - vergoeding voor de helft belastbaar (als actief van de nalatenschap)
  - VLABEL: voor de toepassing van de artikelen 2.7.1.0.6 en 2.7.3.2.8, §1 VCF zal men doen alsof de premies gefinancierd werden met eigen gelden van de langstlevende → geen erfbelasting op de uitkering

28

28

II.1 c) Hervorming huwelijksvermogensrecht

Wet 22 juli 2018: huwelijksvermogensrechtelijk statuut van de individuele levensverzekering

- Hypothese 1: verzekerde prestatie niet opeisbaar bij ontbinding van het huwelijk → eigen, mits vergoeding (art. 2.3.18, 5° BW)
  - regelt niet statuut van individuele levensverzekeringsovereenkomst gesloten voor het huwelijk
    - eigen, maar o.b.v. art 2.3.17 BW
    - vergoedingsplicht ten voordele van de gemeenschap voor de premies betaald met gemeenschapsgelden, maar o.b.v. art. 2.3.44 BW

29

29

II.1 c) Hervorming huwelijksvermogensrecht

Wet 22 juli 2018: huwelijksvermogensrechtelijk statuut van de individuele levensverzekering

- Hypothese 2: verzekerde prestatie wordt opeisbaar bij de ontbinding van het huwelijk → eigen (art. 2.3.18, 6° en art. 2.3.19, §2, 2° BW)
  - Levensverzekering gesloten door echtgenoot in eigen voordeel (ABA-contract): eigen, mits vergoeding
    - Art. 2.3.18, 6° BW: *"Eigen zijn, ongeacht het tijdstip van verkrijging en behoudens vergoeding indien daartoe aanleiding bestaat: de verzekerde prestatie verbonden aan een individuele levensverzekeringsovereenkomst die door één van de echtgenoten tijdens het stelsel is gesloten, en die bij de ontbinding van het stelsel ten voordele van die echtgenoot verschuldigd is."*
    - Vergoeding verschuldigd voor betaling van premies met gemeenschapsgelden

30

30

II.1 c) Hervorming huwelijksvermogensrecht

Wet 22 juli 2018: huwelijksvermogensrechtelijk statuut van de individuele levensverzekering

- Hypothese 2: verzekerde prestatie wordt opeisbaar bij de ontbinding van het huwelijk → eigen (art. 2.3.18, 6° en art. 2.3.19, §2, 2° BW)
  - Levensverzekering gesloten door overleden echtgenoot in voordeel van langstlevende echtgenoot (AAB-contract): eigen, zonder vergoeding
    - Art. 2.3.19, §2, 2 BW: *"Eigen zijn, ongeacht het tijdstip van verkrijging: de verzekerde prestatie verbonden aan een individuele levensverzekeringsovereenkomst die door een van de echtgenoten tijdens het stelsel gesloten is, indien ze bij de ontbinding van het stelsel ten voordele van de andere echtgenoot verschuldigd is."*
    - Geen vergoeding verschuldigd voor betaling van premies met gemeenschapsgelden

31

31

II.1 c) Hervorming huwelijksvermogensrecht

Wet 22 juli 2018: huwelijksvermogensrechtelijk statuut van de individuele levensverzekering

- Hypothese 3: verzekerde prestatie (uitkering / afkoop) tijdens het huwelijk → gemeenschappelijk, mits vergoeding
  - goed verkregen tijdens het huwelijk (minstens voor de helft) met gemeenschapsgelden
  - uitkering = kapitaal: volledige kapitaal in gemeenschappelijk vermogen
  - uitkering = rente: alle rente-uitkeringen die tijdens het huwelijk plaatsvinden en de reserve die overeenstemt met de na de ontbinding van het stelsel verschuldigde rentes behoren tot gemeenschappelijk vermogen
  - vergoeding verschuldigd aan eigen vermogen, in de mate waarin premies met eigen gelden werden betaald (art. 2.3.45 BW)

32

32

II.1 d) Inwerkingtreding & overgangsrecht

Inwerkingtreding:

- Art. 80 Wet 22 juli 2018: op de datum van inwerkingtreding hervorming erfrecht
  → 1 september 2018

Overgangsrecht: inzake kwalificatie individuele levensverzekeringen

- Art. 78 Wet 22 juli 2018:
  - nieuwe artikelen zijn van toepassing op echtgenoten die een huwelijk aangaan vanaf 1 september 2018;
  - nieuwe artikelen zijn van toepassing op echtgenoten die reeds gehuwd zijn (en huwelijksvermogensstelsel niet ontbonden) voor 1 september 2018: op goederen verkregen vanaf 1 september 2018;
  - nieuwe artikelen zijn niet van toepassing op echtgenoten van wie het huwelijksvermogensstelsel wordt ontbonden na 1 september 2018, maar met uitwerking voor 1 september 2018.

33

33

II.2 Erfrecht

34

II.2 a) Als voorschot/buiten erfdeel

Basisbegrippen:

- Als voorschot op erfdeel: bewaart de gelijkheid tussen erfgenamen

  → inbreng

  - deze figuur heeft tot doel om de gelijkheid tussen de erfgenamen te bewaren
  - het is een verdelingsverrichting tussen de erfgenamen onderling ter correctie van ongelijkheden die ten gevolge van schenkingen binnen erfdeel zijn ontstaan.

35

35

II.2 a) Als voorschot/buiten erfdeel

Basisbegrippen:

- Buiten erfdeel (= met vrijstelling van inbreng): de schenker wenst iets extra te geven aan de begiftigde-erfgenaam, naast en bovenop diens erfdeel

  → inkorting

  - deze figuur heeft tot doel om de reserve van de reservataire erfgenamen te beschermen
  - indien de som van de schenkingen buiten erfdeel de grenzen van het beschikbaar deel overschrijden, kunnen de reservataire erfgenamen een vordering tot inkorting instellen.

36

36

II.2 b) Historiek

Art. 124 WLVO 1992: *"In geval van overlijden van de verzekeringnemer zijn de premies die hij heeft betaald, niet aan inbreng of inkorting onderworpen, behalve voor zover het betaalde kennelijk buiten verhouding staat tot zijn vermogenstoestand"*

- Uitgangspunt: begunstigde van levensverzekering niet gehouden tot inbreng of inkorting → mogelijk om reservataire erfgenamen te onterven via een levensverzekeringscontract
- Voorwaarde: betaalde premies proportioneel aan vermogenstoestand verzekeringnemer
- Discussie: voorwerp van inbreng/inkorting in geval van kennelijke wanverhouding
  - strekking 1: betaalde premies
  - strekking 2: uitgekeerde kapitaal

37

37

II.2 b) Historiek

Art. 124 WLVO 1992: *"In geval van overlijden van de verzekeringnemer zijn de premies die hij heeft betaald, niet aan inbreng of inkorting onderworpen, behalve voor zover het betaalde kennelijk buiten verhouding staat tot zijn vermogenstoestand"*

- GwH 26 juni 2008: *"Art. 124 WLVO 1992 schendt artikelen 10 en 11 Gw., in zoverre het ertoe leidt dat, in geval van een spaarverrichting door de erflater in de vorm van een gemengde levensverzekering, de reserve niet kan worden aangevoerd t.a.v. het kapitaal"*
  - arrest heeft betrekking op inkorting
  - discriminatie → onverantwoord onderscheid tussen reservataire erfgenamen die wel en niet geconfronteerd worden met een begunstiging via gemengde levensverzekering

38

38

II.2 b) Historiek

Art. 124 WLVO 1992: *"In geval van overlijden van de verzekeringnemer zijn de premies die hij heeft betaald, niet aan inbreng of inkorting onderworpen, behalve voor zover het betaalde kennelijk buiten verhouding staat tot zijn vermogenstoestand"*

- GwH 16 december 2010: *"Art. 124 WLVO 1992 schendt artikelen 10 en 11 Gw. niet, in zoverre die bepaling ertoe leidt dat, in geval van een spaarverrichting door de erflater in de vorm van een gemengde levensverzekering, de inbreng niet kan worden aangevoerd t.a.v. het kapitaal*
  - arrest heeft betrekking op inbreng
  - geen discriminatie:
    - erflater kan vrij beschikken of begunstigde erfgenaam gehouden zal zijn tot inbreng (↔ erflater kan niet vrij beschikken over reserve van erfgenamen)
    - vermoeden tegengesteld aan vermoeden uit gemeen recht

39

39

II.2 b) Historiek

Art. 124 WLVO 2012: *"In geval van overlijden van de verzekeringnemer is de verzekeringsprestatie, overeenkomstig het Burgerlijk Wetboek, onderworpen aan de inkorting en, voor zover de verzekeringnemer dit uitdrukkelijk heeft bedongen, aan de inbreng."*

- Wetswijziging van art. 124 WLVO door wet van 10 december 2012
  - erflater kan zijn reservataire erfgenamen niet onterven via levensverzekering → onderworpen aan inkorting
  - vermoeden begunstiging van erfgenaam met vrijstelling van inbreng → in principe niet onderworpen aan inbreng, tenzij uitdrukkelijk bedongen ≠ gemeen recht
  - voorwerp inbreng/inkorting? uitgekeerde kapitaal (= verzekeringsprestatie)
- Inwerkingtreding: nalatenschappen opengevallen vanaf 21 januari 2013

40

40

II.2 b) Historiek

Art. 188 W.Verz. (2014): *"In geval van overlijden van de verzekeringnemer is de verzekeringsprestatie, overeenkomstig het Burgerlijk Wetboek, onderworpen aan de inkorting en, voor zover de verzekeringnemer dit uitdrukkelijk heeft bedongen, aan de inbreng."*

- Ingevolge wet 4 april 2014 werd art. 124 WLVO afgeschaft, maar de tekst werd ongewijzigd overgenomen in art. 188 W.Verz.
  - omgekeerd vermoeden voor begunstigingen aan erfgenamen blijft behouden

41

41

II.2 c) Hervorming erfrecht

Art. 188 W.Verz.: *"In geval van overlijden van de verzekeringnemer is de verzekeringsprestatie, overeenkomstig het Burgerlijk Wetboek, onderworpen aan de inkorting en, behoudens zekere vrijstelling van inbreng uitgaande van de verzekeringnemer, aan de inbreng."*

- Art. 188 W.Verz. wordt gewijzigd door art. 68 Erfwet 2017 (wet 31 juli 2017)
  - verzekeringsprestatie onderworpen aan inkortingsregels
  - verzekeringsprestatie aan erfgenaam wordt vermoed onderworpen te zijn aan inbreng
    - maar: verzekeringnemer kan voorzien dat verzekeringsprestatie toekomt aan erfgenaam met vrijstelling van inbreng
- Inwerkingtreding : aanwijzingen van begunstigingen na 1 september 2018 (infra)

42

42

II.2 c) Hervorming erfrecht

Art. 188 W.Verz.: *"In geval van overlijden van de verzekeringnemer is de verzekeringsprestatie, overeenkomstig het Burgerlijk Wetboek, onderworpen aan de inkorting en, behoudens zekere vrijstelling van inbreng uitgaande van de verzekeringnemer, aan de inbreng."*

- Hervorming erfrecht: vermoeden "als voorschot op erfdeel" wordt ingeperkt (destijds art. 843 (oud) BW, sedert 1 juli 2022: art. 4.83 BW)
  - Oude erfrecht: schenkingen en legaten aan erfgenamen moeten worden ingebracht, tenzij deze werden gedaan buiten erfdeel
  - Nieuwe erfrecht: schenkingen en legaten aan erfgenamen in rechte nederdalende lijn moeten worden ingebracht, tenzij deze werden gedaan buiten erfdeel
  - Wisselwerking met vermoeden in art. 188 W.Verz.?

43

43

II.2 c) Hervorming erfrecht

Art. 188 W.Verz.: *"In geval van overlijden van de verzekeringnemer is de verzekeringsprestatie, overeenkomstig het Burgerlijk Wetboek, onderworpen aan de inkorting en, behoudens zekere vrijstelling van inbreng uitgaande van de verzekeringnemer, aan de inbreng."*

- Hervorming erfrecht: vermoeden "als voorschot op erfdeel" wordt ingeperkt
  - Wisselwerking met vermoeden in art. 188 W.Verz.?
    - art. 188 W.Verz. maakt geen onderscheid tussen erfgenamen in rechte nederdalende lijn en andere erfgenamen
    - "overeenkomstig het Burgerlijk Wetboek" voldoende om dit onderscheid te maken ?

44

44

II.2 d) Hervorming huwelijksvermogensrecht

Art. 188 W.Verz.: *"In geval van overlijden van de verzekeringnemer is de verzekeringsprestatie, overeenkomstig het Burgerlijk Wetboek, onderworpen aan de inkorting en aan de inbreng."*

- Art. 68 Erfwet 2017 (dat art. 188 W.Verz. wijzigt) wordt zelf gewijzigd door art. 72 Wet Huwelijksvermogensrecht 2018 (Wet 22 juli 2018)
  - Wijziging gebeurt nog voor inwerkingtreding van nieuw art. 188 W.Verz.
  - Vermoeden parallel aan vermoeden in het Burgerlijk Wetboek
    - begunstiging via levensverzekering van erfgenaam in rechte nederdalende lijn: vermoeden van inbreng
    - begunstiging via levensverzekering van een andere erfgenaam: vermoeden van vrijstelling van inbreng

45

45

II.2 e) Inwerkingtreding & overgangsrecht

Art. 188 W.Verz.: *"In geval van overlijden van de verzekeringnemer is de verzekeringsprestatie, overeenkomstig het Burgerlijk Wetboek, onderworpen aan de inkorting en aan de inbreng."*

- Art. 69 Erfwet 2017: nieuw art. 188 W.Verz. is van toepassing op de aanwijzingen van begunstigden die gebeuren na de inwerkingtreding van deze wet
  - Inwerkingtreding Erfwet 2017: 1 september 2018
  - Kwalificatie van aanduiding van een begunstigde voor 1 september 2018 wijzigt niet
  - Maar: nieuw art. 188 W.Verz. kan betrekking hebben op oudere verzekeringscontracten wanneer de begunstigde na 1 september 2018 wordt aangeduid of gewijzigd

46

46

II.2 f) Voorbeeld

Laura en Dirk hebben samen 2 kinderen (Els en Tom), Dirk had reeds een zoon uit zijn vorige relatie (Lode)

- Situatie 1:
  - contract getekend op 1 juni 2018
  - verzekeringnemer: Laura
  - verzekerde: Laura
  - begunstigde: Els

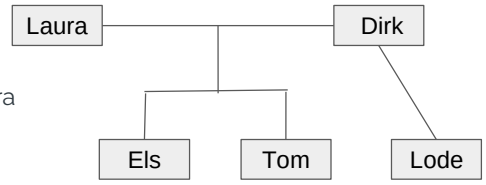

→ aanwijzing begunstigde voor 1 september 2018
  - vermoeden met vrijstelling van inbreng → geen inbreng
  - onderworpen aan inkortingsregels (inkorting indien > beschikbaar deel)

47

47

II.2 f) Voorbeeld

Laura en Dirk hebben samen 2 kinderen (Els en Tom), Dirk had reeds een zoon uit zijn vorige relatie (Lode)

- Situatie 2:
  - contract getekend op 1 juni 2018
  - wijziging begunstigingsclausule op 1 oktober 2018
  - verzekeringnemer: Laura
  - verzekerde: Laura
  - begunstigde: Tom

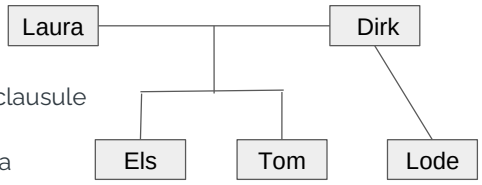

→ aanwijzing begunstigde na 1 september 2018
  - vermoeden van inbreng → inbreng
  - onderworpen aan inkortingsregels (inkorting indien > beschikbaar deel)

48

48

II.2 f) Voorbeeld

Laura en Dirk hebben samen 2 kinderen (Els en Tom), Dirk had reeds een zoon uit zijn vorige relatie (Lode)

- Situatie 3:
  - contract getekend op 1 juni 2018
  - wijziging begunstigingsclausule op 1 oktober 2018
  - verzekeringnemer: Laura
  - verzekerde: Laura
  - begunstigde: Tom, met vermelding "buiten erfdeel"

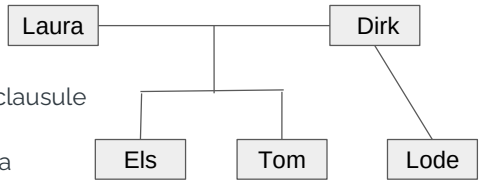

→ aanwijzing begunstigde na 1 september 2018
  - vermoeden van inbreng speelt niet → geen inbreng
  - onderworpen aan inkortingsregels (inkorting indien > beschikbaar deel)

49

49

II.2 f) Voorbeeld

Laura en Dirk hebben samen 2 kinderen (Els en Tom), Dirk had reeds een zoon uit zijn vorige relatie (Lode)

- Situatie 4:
  - contract getekend op 1 november 2018
  - verzekeringnemer: Laura
  - verzekerde: Laura
  - begunstigde: Lode

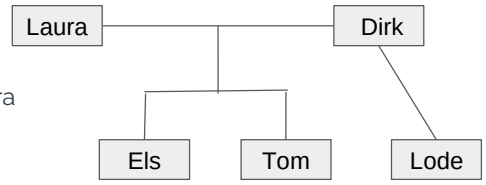

→ aanwijzing begunstigde na 1 september 2018
  - geen vermoeden van inbreng (niet-erfgenaam) → geen inbreng
  - onderworpen aan inkortingsregels (inkorting indien > beschikbaar deel)

50

50

II.2 f) Voorbeeld

Inbreng en inkorting van levensverzekeringen

Laura en Dirk hebben samen 2 kinderen (Els en Tom), Dirk had reeds een zoon uit zijn vorige relatie (Lode)

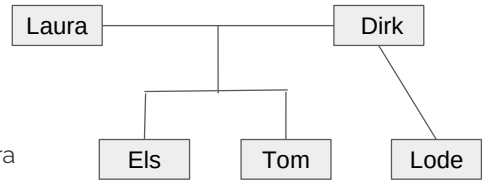

- Situatie 5:
  - contract getekend op 1 november 2018
  - verzekeringnemer: Laura
  - verzekerde: Laura
  - begunstigde: nalatenschap

→ aanwijzing begunstigde na 1 september 2018
  - geen vermoeden van inbreng (niet-erfgenaam) → geen inbreng
  - onderworpen aan inkortingsregels (inkorting indien > beschikbaar deel)

51

51

II.2 g) Fiscale benadering

Inbreng van levensverzekeringen

- **SP 17046 d.d. 2 oktober 2017**
  - voordelen verkregen uit levensverzekeringen zijn aan inbreng onderworpen, overeenkomstig de regels van het Burgerlijk Wetboek
  - VLABEL houdt rekening met de inbreng voor de toepassing van art. 2.7.1.0.6 VCF
    - begunstigde van de verzekeringsprestatie zal enkel belast worden op het deel van het voordeel dat hij behoudt
    - de erfgenamen die een deel bekomen via inbreng worden op hun deel belast

→ elke erfgenaam is erfbelasting verschuldigd op zijn erfdeel

52

52

II.2 h) Inkorting bij AB-AB-C-polis

AB-AB-C-polis?

- een levensverzekering met 2 verzekeringnemers en met 2 verzekerde hoofden
  - = A/B - A/B - C- structuur
  - polis komt tot uitkering bij overlijden van de langstlevende verzekeringnemer

- *Quid* rechten als verzekeringnemer bij overlijden van eerste verzekeringnemer?
  - echtgenoten gehuwd onder een gemeenschapsstelsel;
  - geen echtgenoten / echtgenoten niet gehuwd onder een gemeenschapsstelsel

53

53

II.2 h) Inkorting bij AB-AB-C-polis

Inkorting bij "aanwas" van rechten als verzekeringnemer bij LL verzekeringnemer?

- Hypothese 1: echtgenoten gehuwd onder gemeenschapsstelsel
  - overdracht van rechten aan de LL
    - expliciet bedongen in verzekeringscontract
    - ten kosteloze titel/ten bezwarende titel
    - hoe dan ook burgerrechtelijk: kwalficatieregel en vergoedingsregel indien gefinancierd vanuit de gemeenschap
      - art. 2.3.18, 5° BW (vroeger: art. 1400, 6 oud BW): vorderbare netto-afkoopwaarde is eigen aan verzekeringnemer, mits vergoeding
        - was geen verzekering die door één van de echtgenoten is afgesloten: gemeenschappelijk?
        - MvT: LL verzekeringnemer heeft de mogelijkheid om alleen alle rechten als verzekeringnemer uit te oefenen en valt onder artikel 1400, 6 oud BW
        - eigen goed van LL verzekeringnemer, maar vergoeding verschuldigd in de mate waarin de premies met gemeenschapsgelden werden betaald

54

54

II.2 h) Inkorting bij AB-AB-C-polis

Inkorting bij "aanwas" van rechten als verzekeringnemer bij LL verzekeringnemer?

- Hypothese 1: echtgenoten gehuwd onder gemeenschapsstelsel
  - overdracht van rechten aan de LL
    - fiscaal
      - art. 2.7.1.0.6 VCF
        - bij afkoop: helft polis belast
        - bij uitkering: in beide nalatenschappen voor de helft belast
      - art. 2.7.3.2.7 VCF: met vergoedingsregels wordt fiscaal geen rekening gehouden wanneer er gemeenschappelijke kinderen zijn

55

55

II.2 h) Inkorting bij AB-AB-C-polis

Inkorting bij "aanwas" van rechten als verzekeringnemer bij LL verzekeringnemer?

- Hypothese 1: echtgenoten gehuwd onder gemeenschapsstelsel
  - zonder overdracht van rechten aan de LL
    - polis komt niet tot uitkering, maar zonder overdracht van rechten is de polis geblokkeerd tot overlijden LL
    - afkoopwaarde is niet vorderbaar (want afkoop niet mogelijk)
    - geen vergoeding verschuldigd aan gemeenschappelijk vermogen
      - *supra*: polis met twee verzekeringnemers en komt niet tot uitkering op het moment van ontbinding van het stelsel
        - art. 2.3.18, 5° BW geeft geen voorrang voor één van de echtgenoten
        - vermoeden van gemeenschappelijkheid
      - gelet op vermoeden van gemeenschappelijkheid, ontstaat er ook geen vergoedingsrekening t.o.v. het gemeenschappelijk vermogen wanneer premies betaald werden met gemeenschapsgelden
    - bij overlijden LL verzekeringnemer: art. 2.7.1.0.6 VCF van toepassing in nalatenschappen van beide verzekeringnemers

56

56

II.2 h) Inkorting bij AB-AB-C-polis

Inkorting bij "aanwas" van rechten als verzekeringnemer bij LL verzekeringnemer?

- Hypothese 2: geen echtgenoten gehuwd onder gemeenschapsstelsel
  - geen kwalificatieregels die kunnen leiden tot een eigen goed van de LL
  - aanwas van rechten als verzekeringnemer
    - ten kosteloze titel of ten bewarende titel?
      - fiscaal vermoeden van kosteloosheid: burgerrechtelijk doortrekken?
      - dient bewezen te worden door diegene die inkorting vraagt
        - aanwas kwalificeert als beschikking ten kosteloze titel: inkorting mogelijk indien het beschikbaar deel wordt overschreden
        - aanwas kwalificeert als een beschikking ten bezwarende titel: kinderen kunnen geen reservataire aanspraken formuleren
          ! risico bij een wederzijds en evenwichtig kanscontract

57

57

II.2 h) Inkorting bij AB-AB-C-polis

Rechten van stiefkinderen?

- Situatie: A/B - A/B - C -structuur
  - A is vader van de kinderen (c)
  - B is de nieuwe partner van A
  - A overlijdt
- A en B zijn gehuwd onder een gemeenschapsstelsel
  - stap 1: vereffening-verdeling huwelijksvermogensstelsel
    - levensverzekering is eigen goed van stiefmoeder
    - stiefmoeder moet een vergoeding betalen aan het gemeenschappelijk vermogen voor premies betaald met gemeenschapsgelden
    - principe: helft van GV komt terecht in nalatenschap van vader, andere helft aan stiefmoeder
    - uitzondering: keuze-/verblijvingsbeding
  - stap 2: vereffening-verdeling nalatenschap
    - C zijn reservataire erfgenamen in nalatenschap van vader
    - principe: huwelijksvoordelen zijn ten bezwarende titel
    - art. 2.3.58 BW: alles boven de helft van de aanwinsten wordt gekwalificeerd als onvolkomen huwelijksvoordeel

58

58

II.2 h) Inkorting bij AB-AB-C-polis

Rechten van stiefkinderen?

- Situatie: A/B - A/B - C -structuur
  - A is vader van de kinderen (c)
  - B is de nieuwe partner van A
  - A overlijdt
- A en B zijn niet gehuwd of niet gehuwd onder een gemeenschapsstelsel
  - stap 1: aanwas rechten naar LL verzekeringnemer
    - via polis of via aanwascontract?
  - stap 2: vereffening-verdeling nalatenschap
    - ten bezwarende titel: wordt niet aangerekend op het beschikbaar deel, dus geen inkorting mogelijk
    - ten kosteloze titel: wordt aangerekend op het beschikbaar deel, inkorting mogelijk

59

59

II.3 Begunstigingsclausules

60

II.3 Begunstigingsclausules

Geen aanduiding begunstigde: verzekeringnemer (bij leven) of diens nalatenschap (bij overlijden)

Begunstigde = echtgeno(o)t(e)

- Generieke aanduiding
  - uitkering aan degene die op het ogenblik van het opeisbaar worden van de prestatie de hoedanigheid van echtgeno(o)t(e) heeft
  - gevolg echtscheiding: ex-echtgenote ontvangt uitkering niet langer
  - voorbeeld:
    - verzekeringnemer: echtgenoot Dirk
    - verzekerde: echtgenoot Dirk
    - begunstigde bij overlijden: echtgenote
      - echtscheiding tussen Dirk en Laura
      - Dirk hertrouwt met Lien
      - Dirk overlijdt
        → prestatie zal uitgekeerd worden aan Lien

61

61

II.3 Begunstigingsclausules

Begunstigde = echtgeno(o)t(e)

- Nominatieve aanduiding
  - gevolg echtscheiding: begunstiging blijft behouden
  - uitzondering: artikel 299 oud BW is van toepassing
    - verlies huwelijksvoordelen: *"Behoudens overeenkomst in tegenovergestelde zin, leidt de echtscheiding tot het verval van de overlevingsrechten die de echtgenoten elkaar bij huwelijksovereenkomst en **sinds het aangaan van het huwelijk** hebben toegekend"*
    - overlevingsrechten: o.m. de begunstigingen bij levensverzekeringen
    - bepaling in tegenovergestelde zin
    - notie "schuldige echtgenoot" afgeschaft (ingevolge wet 27 april 2007, schuldloze echtscheiding)
    - opgelet: indien echtgeno(o)t(e) bij naam werd aangeduid voor het huwelijk (bv. tijdens wettelijke samenwoning) → geen toepassing artikel 299 oud BW

62

62

II.3 Begunstigingsclausules

Begunstigde = echtgeno(o)t(e)

- Voorbeeld: Bert en Ellen wonen samen en Bert sluit een verzekeringscontract af met zichzelf als verzekerd hoofd. Later huwen Bert en Ellen.
  - indien initiële begunstigde = Ellen: nominatieve aanduiding, dus ook na echtscheiding blijft Ellen begunstigde
  - indien initiële begunstigde bv. mijn echtgenote en bij ontstentenis de kinderen: generieke aanduiding, Ellen zal geen begunstigde meer zijn, de prestatie zal uitgekeerd worden aan de kinderen

63

63

II.3 Begunstigingsclausules

Begunstigde = kinderen

- Generieke aanduiding
  - toepassing regels plaatsvervulling
    - art. 172 W.Verz.: *"De afstammelingen in rechte lijn van een vooroverleden kind komen bij plaatsvervulling op."*
      - niet alleen de kinderen van kinderen, maar ook de kleinkinderen (en verder) van kinderen kunnen in de plaats kunnen treden van het vooroverleden kind.
      - verschil met Burgerlijk Wetboek: BW voorziet meer situaties van plaatsvervulling, nl. afstammelingen van afstammelingen (dus ook afstammelingen van kleinkinderen), afstammelingen van broer/zus, afstammelingen van neef/nicht
- Nominatieve aanduiding
  - geen toepassen regels plaatsvervulling
  - opgelet met later geboren kinderen

64

64

II.3 Begunstigingsclausules

Begunstigden = kinderen: voorbeelden

Laura en Dirk hebben samen 2 kinderen (Els en Tom)

- Dirk duidt "mijn kinderen" aan
  - generieke aanduiding
- Dirk overlijdt
  - Els en Tom krijgen elk ½, indien er op dat moment nog een derde kind zou zijn, dan zouden ze elk ⅓ krijgen
- Stel: Els is vooroverleden en 2 zonen
  - Tom krijgt ½
  - Bart en Luc krijgen elk ¼

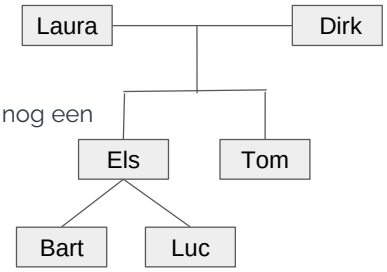

65

65

II.3 Begunstigingsclausules

Begunstigden = kinderen: voorbeelden

Laura en Dirk hebben samen 2 kinderen (Els en Tom)

- Dirk duidt "Els en Tom" aan
  - nominatieve aanduiding
- Dirk overlijdt
  - Els en Tom krijgen elk ½
  - indien er op dat moment nog een derde kind zou zijn: deze bekomt niets
- Stel: Els is vooroverleden en 2 zonen
  - Tom krijgt alles
  - Bart en Luc krijgen niets
- Stel: Els en Tom zijn vooroverleden
  - geen plaatsvervulling
  - dus geen begunstiging → nalatenschap

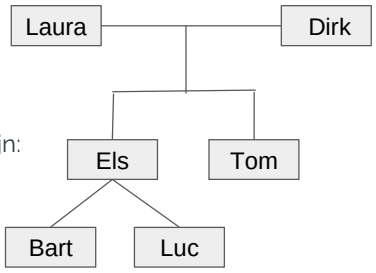

66

66

II.3 Begunstigingsclausules

Begunstigde = echtgeno(o)t(e) + kinderen

- Art. 173 W.Verz.:
  - principe: ½ prestatie echtgeno(o)t(e) en ½ kinderen
  - uitzondering: tenzij anders bedongen
  - zowel bij generieke als nominatieve aanduiding
    - voordeel generiek: toepassing regels plaatsvervulling

67

67

II.3 Begunstigingsclausules

Begunstigde = wettige erfgenamen = de nalatenschap?

- Wettige erfgenamen:
  - vroeger
    - zelfs bij verwerping nalatenschap
    - geen testamentaire devolutie
    - geen aanspraak schuldeisers
    - elke wettige erfgenamen: elk een gelijk deel
  - Sinds wet 13/01/2012
    - wettige erfgenamen = de nalatenschap
    - behoudens andersluidend beding

- Nalatenschap
    - noodzakelijk te aanvaarden
    - devolutie: testamentair/wettelijk
      - bv. vruchtgebruik - blote eigendom mogelijk
    - aanspraak schuldeisers

68

68

II.3 Begunstigingsclausules

Keuzebeding = LLE bepaalt verdeling huwgemeenschap bij overlijden eerststervende
- eerst vereffening-verdeling huwgemeenschap, dan vereffening-verdeling nalatenschap
- keuzebeding bepaalt aandeel dat terecht komt bij LLE en saldo komt terecht in nalatenschap
- uitkering levensverzekering komt terecht in nalatenschap (indien begunstigde = nalatenschap)
- keuzebeding heeft geen impact op de uitkering levensverzekering aan nalatenschap
- oplossing? keuzelegaat

Keuzelegaat = legatis mag keuze maken uit de nagelaten goederen
- wijzigt de begunstiging van de levensverzekering niet
- heeft wel impact op de uitkering levensverzekering, indien begunstigde = nalatenschap

69

69

Deel III - FISCAAL

70

III.1 Erfbelasting: tarieven in Vlaanderen

71

III.1 Erfbelasting: tarieven in Vlaanderen

- Toepasselijk tarief op datum overlijden (art. 2.7.4.1.5 VCF)
- Progressief tarief in functie van:
  - verwantschap met erflater
  - omvang netto-actief
- Gevolg:
  - hoe meer de erfgenaam verwerft uit de nalatenschap, hoe hoger de heffing
  - uitzonderingen: verlaagde tarieven en vrijstellingen

72

72

III.1 Erfbelasting: tarieven in Vlaanderen

- Per erfgenaam wordt een afzonderlijke berekening gemaakt
  - Categorie I: rechte lijn en partners
  - Categorie II: anderen
    - tussen broers en zussen
    - tussen anderen
    - aanverwanten?
- Onzekerheid inzake graad van verwantschap of inzake devolutie:
  - hoogste erfbelasting = tarief tussen anderen
  - latere terugvordering mogelijk als onzekerheid einde neemt

73

73

III.1 Erfbelasting: tarieven in Vlaanderen

- Categorie I: rechte lijn en partners (echtgenoten en samenwonenden)

Schijf in euro	Toepasselijk tarief	Totaalbedrag belasting op voorgaande schijf
0,01 - 50.000	3% (0% tussen partners voor roerend erfdeel)	/
50.000,01 - 250.000	9%	1.500
> 250.000	27%	19.500

74

74

III.1 Erfbelasting: tarieven in Vlaanderen

- Categorie I: rechte lijn en partners - gesplitste taxatie
  - Art. 2.7.4.1.1, §2, lid 1 VCF
  - Afzonderlijke berekening op netto-actief onroerende goederen en netto-actief roerende goederen
  - Progressievoordeel: verlaging erfbelasting
  - Voorbeeld: twee kinderen verkrijgen elk 500.000 EUR (helft roerende en helft onroerende goederen)
    - zonder splitsing roerend en onroerend erfdeel: elk kind erft 500.000 EUR → erfbelasting: (50.000 x 3%) + (200.000 x 9%) + (250.000 x 27%) = 1.500 + 18.000 + 76.500 = 87.000 per kind
    - met splitsing: elk kind erft 250.000 roerend en 250.000 onroerend → erfbelasting: 2 x ((50.000 x 3%) + (200.000 x 9%)) = 2 x 19.500 = 39.000 per kind

75

75

III.1 Erfbelasting: tarieven in Vlaanderen

- Categorie I: rechte lijn
  - Art. 1.1.0.0.2, lid 6, 5° VCF
  - Rechte lijn: kinderen, (achter)kleinkinderen, ouders, (over)grootouders
  - Adoptiekinderen?
    - volle adoptie: volledige gelijkschakeling met afstammelingen
    - gewone adoptie: in principe tarief anderen, tenzij aan de hierna genoemde voorwaarden is voldaan:
      - adoptiekind is een kind van de partner van de adoptant
      - adoptiekind op moment van adoptie onder voogdij geplaatst of wees was
      - van een voor het vaderland gestorven vader of moeder
      - adoptiekind voor leeftijd van 21 jaar gedurende drie achtereenvolgende jaren hoofdzakelijk van de adoptant of van de adoptant en zijn partner, de hulp en verzorging gekregen die kinderen normaal van hun ouders krijgen het kind geadopteerd is door een persoon van wie al de afstammelingen voor het vaderland gestorven zijn

76

76

III.1 Erfbelasting: tarieven in Vlaanderen

- Categorie I: rechte lijn - Stiefkind (kind van partner)?
  - neutraliteit samenlevingsvorm
  - fiscaal statuut: gelijkschakeling: tarief in rechte lijn
  - geen wettelijk erfrecht
  - opgelet: niet na echtscheiding (tenzij zorgkind)
  - niet voor stiefkleinkinderen

- Categorie I: rechte lijn - Zorgkinderen?
  - fiscaal statuut: gelijkschakeling: tarief in rechte lijn
  - geen wettelijk erfrecht
  - voorwaarden
  - bloedverwanten van het zorgkind of de zorgouder komen niet in aanmerking voor het tarief in rechte lijn

77

77

III.1 Erfbelasting: tarieven in Vlaanderen

- Categorie I: partners
  - echtgenoten = wettelijk samenwonenden = feitelijk samenwonenden
  - voorwaarden feitelijk samenwonenden (art. 1.1.0.0.2, lid 6, 4°, b en c VCF)
    - op dag van openvallen van nalatenschap: ten minste één jaar ononderbroken samenwonen met erflater
      (overmacht kan worden aangetoond)
    - voeren van een gemeenschappelijke huishouding
    - uittreksel uit bevolkingsregister = weerlegbaar vermoeden
    - geen wettelijk erfrecht → testament noodzakelijk
  - gelijkschakeling: verkrijging tussen ex-partners met gemeenschappelijke afstammelingen

78

78

III.1 Erfbelasting: tarieven in Vlaanderen

- Categorie I: partners - gunstregeling gezinswoning
  - vrijstelling gezinswoning
    - aandeel partner
    - in de woning die de erflater en zijn partner tot gezinswoning diende op het ogenblik van het overlijden
    - partner mag geen bloedverwant in de rechte lijn van de erflater zijn, noch een rechtverkrijgende die voor de toepassing van het tarief met een rechtverkrijgende in de rechte lijn wordt gelijkgesteld
  - geldt ook voor aanhorigheden (Reparatiedecreet)
  - moet expliciet aangevraagd worden in de aangifte
  - feitelijk samenwonenden: na 3 jaar samenwonen

79

79

III.1 Erfbelasting: tarieven in Vlaanderen

- Categorie II: andere verkrijgingen (broers en zussen)
  - wel: broers, zussen, halfbroers en halfzussen
  - niet: schoonbroers, schoonzussen, kinderen van vooroverleden broers en zussen
- Categorie II: andere verkrijgingen (anderen)

80

80

III.1 Erfbelasting: tarieven in Vlaanderen

Tot 31 augustus 2018			Sinds 1 september 2018		
	Broers en zussen	*Anderen*		*Broers en zussen*	*Anderen*
			0,01 - 35.000	25%	25%
0,01 - 75.000	30%	45%	35.000,01 - 75.000	30%	45%
75.000,01 - 125.000	55%	55%	> 75.000	55%	55%
> 125.000	65%	65%			

81

81

III.1 Erfbelasting: tarieven in Vlaanderen

- Categorie II: andere verkrijgingen
  - geen gesplitste taxatie: geen splitsing tussen roerend en onroerend erfdeel
  - broers en zussen: tarief toepassen op het overeenstemmende gedeelte van het netto-aandeel van elk van de rechtverkrijgenden → op elk erfdeel afzonderlijk
  - anderen: tarief toepassen op de som van de netto-aandelen verkregen door de anderen, daarna proportionele verdeling van de rechten onder de verschillende erfgenamen

82

82

III.1 Erfbelasting: tarieven in Vlaanderen

- Gunstmaatregel familiale ondernemingen
  - activa familiale onderneming / aandelen familiale vennootschap vallen in nalatenschap
  - doelstelling gunstregime: opvolging familiebedrijven stimuleren en continuïteit familiebedrijven garanderen
  - voorwaarden verschillend per regio: Gunstregime Vlaams Gewest
    - vrijstelling (0%) in schenkbelasting
    - verlaagd vlak tarief (3% of 7%) in erfbelasting
      - 3%: tarief in rechte lijn en tussen partners
      - 7%: tarief tussen anderen
    - mits naleving bepaalde voorwaarden op ogenblik van schenking/overlijden en gedurende periode van drie jaar vanaf schenking/overlijden
    - voorwaarden bij schenking en vererving gelijkgeschakeld
  - wordt niet verder besproken, gezien *in casu* niet relevant

83

83

III.1 Erfbelasting: tarieven in Vlaanderen

Decreet d.d. 19 maart 2021 tot wijziging van de VCF, wat betreft de tariefverlaging voor non-profitlegaten en non-profitschenkingen, en de invoering van de vriendenerfenis

- begunstiging van non-profitorganisaties
  - artikel 2.7.3.2.15 VCF (nieuw) - (omgekeerde) duo-legaten
    - het bedrag dat het goede doel verkrijgt om de erfbelasting van andere erfgenamen, legatarissen of begiftigden te betalen, maakt geen deel uit van de belastbare grondslag van het goede doel, maar wel van de belastbare grondslag van de andere erfgenamen, legatarissen of begiftigden
    - IWT: nalatenschappen opengevallen vanaf 1 juli 2021
    - probleem: bestaande testamenten → risico: goede doelen zullen legaat verwerpen
  - tariefverlaging goede doelen
    - 0% in erf- en schenkbelasting voor goede doelen, behalve ziekenfondsen en landsbonden van ziekenfondsen, beroepsverenigingen en private stichtingen
    - behoud van tarieven (8,5% erfbelasting en 5,5% schenkbelasting) voor ziekenfondsen en landsbonden van ziekenfondsen, beroepsverenigingen en private stichtingen
    - IWT: overlijdens en schenkingen vanaf 1 juli 2021

84

84

III.1 Erfbelasting: tarieven in Vlaanderen

Decreet d.d. 19 maart 2021 tot wijziging van de VCF, wat betreft de tariefverlaging voor non-profitlegaten en non-profitschenkingen, en de invoering van de vriendenerfenis

- invoering vriendenerfenis
  - art. 2.7.5.0.6 VCF (nieuw)
  - kan genieten van meest gunstige tarief (3%) op nettoverkrijging van 15.000 EUR
    - beperkt tot natuurlijke personen
    - aangeduid in (niet-herroepen) testament met uitdrukkelijke aanduiding vriendenerfenis
    - belastingvermindering bedraagt hoogstens 3.300 EUR
    - *pro rata* verdeling indien meerdere aangeduid
    - belastingvermindering beperkt tot verschuldigde erfbelasting
    - belastingvermindering wordt toegepast nadat alle gunstmaatregelen worden toegekend
  - IWT: nalatenschappen opengevallen vanaf 1 juli 2021

85

85

III.2 Vlaamse codex fiscaliteit: verzekeringen

86

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Art. 2.7.1.0.6 VCF

- **fictief legaat:** verkrijgen uit contract en niet uit nalatenschap → toch belast in de erfbelasting
- **overzicht situaties**
  - situatie 1: polis komt tot uitkering bij het overlijden van de erflater
    - hypothese 1: verzekeringnemer = erflater
    - hypothese 2: verzekeringnemer = LLE gehuwd onder gemeenschapsstelsel
    - hypothese 3: verzekeringnemer = iemand anders
  - situatie 2: polis komt niet tot uitkering bij het overlijden van de erflater
    - hypothese 1: verzekeringnemer = erflater
    - hypothese 2: verzekeringnemer = LLE gehuwd onder gemeenschapsstelsel
    - hypothese 3: verzekeringnemer = erflater + iemand anders

87

87

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Art. 2.7.1.0.6 VCF

1. Polis komt tot uitkering bij het overlijden van de erflater

*"De sommen, renten of waarden die kosteloos aan een persoon kunnen **toekomen bij** het **overlijden** van de erflater, ingevolge een contract dat een **door de erflater** of **door een derde** in het voordeel van die persoon gemaakt beding bevat, worden geacht als legaat te zijn verkregen door die persoon."*

- Fictief legaat: de sommen die derden verkrijgen op grond van een door de erflater gemaakt beding
  - uitgangspunt: beding ten behoeve van een derde
    → begunstigingsclausule van levensverzekeringscontract
  - "fictief": verkrijging uit contract en niet uit nalatenschap

88

88

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Waarderingsregels belastbare grondslag

- **SP 16112 van 5 december 2016**
  - toepassingsgebied: levensverzekeringen verbonden aan een beleggingsfonds (tak 23)
    - belastbare grondslag voor uitkering van levensverzekering op basis van algemene waarderingsregels (art. 2.7.3.3.1 en 2.7.3.3.2 VCF)
    - waardering op datum overlijden
    - uitgekeerde som nadien hoger of lager dan waardering op datum overlijden heeft geen invloed op de heffing van de erfbelasting
  - verduidelijking op 13 september 2021 (gepubliceerd op 29 september 2021)
    - **uitkeringen van levensverzekeringen ontvangen bij het overlijden van de erflater**: algemene waarderingsregels (waardering datum overlijden)
    - levensverzekeringen die **nog niet tot uitkering zijn gekomen bij het overlijden** van de erflater: belastbaar ingevolge een nieuwe gebeurtenis (i.e. afkoop/uitkering) → nieuwe aangifte aan de waarde ten tijde van de effectieve uitkering of afkoop (art. 3.7.3.3.7 VCF)

89

89

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Art. 2.7.1.0.6. VCF

"Wanneer een overledene gehuwd was onder een stelsel van gemeenschap, gelden de bepalingen van het eerste, het tweede en het derde lid ook voor de sommen, renten of waarden die kosteloos aan de langstlevende echtgenoot toekomen ingevolge een levensverzekeringscontract of een contract met vestiging van rente dat door die langstlevende echtgenoot is gesloten."

- bijzondere situatie: gehuwd onder gemeenschapsstelsel
  - ook levensverzekeringscontracten die door de langstlevende ten behoeve van zichzelf zijn afgesloten, worden geviseerd

90

90

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Art. 2.7.3.2.8. VCF

"§ 1 Als de erflater gehuwd was onder een stelsel van gemeenschap van goederen, worden de sommen, renten of waarden, vermeld in artikel 2.7.1.0.6, die aan de echtgenoot als legaat toevallen voor het volledige bedrag ervan, als legaat belast als ze zijn verkregen als tegenwaarde voor de eigen goederen van de erflater. Ze worden slechts voor de helft belast in alle andere gevallen. Het recht is niet verschuldigd als er bewezen wordt dat de sommen, renten of waarden verkregen zijn als tegenwaarde voor eigen goederen van de echtgenoot. De omstandigheid dat het beding wederkerig is, ontneemt de aard van bevoordeling niet daaraan. De verkrijging wordt vermoed kosteloos te zijn ontvangen, behoudens tegenbewijs."

- speelt slechts een rol wanneer één van de echtgenoten (gehuwd onder gemeenschapsstelsel) verzekeringnemer is en deze of de andere echtgenoot wordt aangeduid als begunstigde
- indien andere persoon wordt aangeduid als begunstigde
  - premies gemeenschappelijk of eigen, speelt geen rol voor belastbare grondslag
  - puur burgerrechtelijke regeling op niveau vergoedingsregels

91

91

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Art. 2.7.3.2.8. VCF

- § 1 bepaalt belastbare grondslag in situatie van gehuwden onder gemeenschapsstelsel wanneer één van de echtgenoten verzekeringnemer is en deze of de andere echtgenoot wordt aangeduid als begunstigde
  → in functie van oorsprong van gelden waarmee levensverzekering gefinancierd
  - gefinancierd met gemeenschappelijke gelden: de belastbare grondslag van het fictief legaat bedraagt de helft;
  - gefinancierd met eigen gelden van erflater: belastbare grondslag van het fictief legaat bedraagt geheelheid
  - gefinancierd met gelden van de langstlevende: belastbare grondslag van het fictief legaat bedraagt nul
- § 2 bepaalt vermindering belastbare grondslag na verzekeringsgift (infra)

92

92

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Art. 2.7.1.0.6. VCF

Stel: begunstiging van levensverzekering is "de nalatenschap"

- Artikelen 2.7.1.0.6 VCF en 2.7.3.2.8. VCF niet van toepassing !!!
- Belastbaar op grond van de artikelen 2.7.1.0.1 en 2.7.1.0.2 VCF
- Voorbeeld erfgenamen 'nalatenschap': echtgenote en zoon
  - de uitkering gebeurt 100% VG aan LLE, 100% BE aan zoon.
  - beiden worden belast voor de volle 100% (respectievelijk VG/BE) van de uitkering (ondanks feit dat de polis werd gefinancierd vanuit de gemeenschap).
  - de (nalatenschap van) de erflater heeft zich echter verrijkt vanuit het gemeenschappelijk vermogen: het gemeenschappelijk vermogen heeft een vordering op de nalatenschap (welke fiscaal neutraal is, gezien toepassing art. 2.7.3.2.7 VCF).

93

93

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Art. 2.7.1.0.6. VCF

Stel: "echtgenote en zoon" zijn aangeduid als begunstigde

- Wel toepassing van 2.7.1.0.6 VCF en 2.7.3.2.8. VCF
- Elk ½ in volle eigendom (verzekeringswet)
  - LLE wordt belast op 25%: gelet op art. 2.7.3.2.8 VCF
    - tenzij LLE niet gehuwd was met verzekeringnemer onder een gemeenschapsstelsel of de premies niet betaald werden met gemeenschapsgelden
  - zoon wordt belast op 50%: gezien daar art. 2.7.3.2.8 VCF niet speelt

94

94

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Art. 2.7.1.0.6. VCF

"Dit artikel is niet van toepassing op:

1° de sommen, renten of waarden die verkregen zijn ingevolge een beding dat aan het registratierecht op de schenkingen onder de levenden is onderworpen;

2° de renten en kapitalen gevestigd ter uitvoering van een wettelijke verplichting;

3° de renten en kapitalen door tussenkomst van de werkgever van de erflater gevestigd in het voordeel van de LLE van de erflater of zijn kinderen die de leeftijd van 21 jaar niet hebben bereikt, tot uitvoering van hetzij een groepsverzekeringscontract (...), hetzij het bindend reglement van een voorzorgsfonds, opgericht in het voordeel van het personeel van de onderneming;

4° de sommen, renten of waarden die bij het overlijden van de erflater worden verkregen ingevolge een contract dat een door een derde in het voordeel van de verkrijger gemaakt beding bevat, als er bewezen wordt dat die derde kosteloos in het voordeel van de verkrijger heeft bedongen."

95

95

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Art. 2.7.1.0.6. VCF

Groepsverzekering: criteria

- Het moet gaan om een verzekerde "groep" van personen (bv. de arbeiders van bedrijf X).
- Er moet een relatie werkgever-werknemer bestaan tussen de verzekeringnemer en de verzekerde (= erflater).
- De bijdragen moeten zijn gestort in het kader van een bindend reglement, m.a.w. de storting van de bijdragen moet verplicht zijn.
- De begunstiging moet zijn gemaakt in het voordeel van de langstlevende echtgenoot en/of de kinderen jonger dan 21 jaar.

96

96

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Art. 2.7.1.0.6 VCF

1. Polis komt tot uitkering bij het overlijden van de erflater:

- Toepassingsgevallen:
  - Hypothese 1: verzekeringnemer = erflater
  - Hypothese 2: verzekeringnemer = langstlevende echtgenoot gehuwd onder gemeenschapsstelsel
  - Hypothese 3: verzekeringnemer = iemand anders (3de of LLE gehuwd onder stelsel van scheiding van goederen)

97

97

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Art. 2.7.1.0.6 VCF

1. Polis komt tot uitkering bij het overlijden van de erflater:

- *Quid* impact directe belastingen en/of sociale bijdragen op belastbare grondslag van uitkering ?
  - federale administratie aanvaardde in het verleden de aftrek van de personenbelasting en sociale bijdragen (via forfaitaire aftrek)
  - Vlabel aanvaardde ook de aftrek van de personenbelasting (na bewijs a.d.h.v. fiscale fiche)
  - Gent 29 maart 2022:
    - art. 2.7.3.2.1 VCF: brutobedrag uitkering belastbaar in de erfbelasting
    - art. 2.7.3.4.1 VCF:
      - vermeldt geen personenbelasting verschuldigd op pensioenuitkeringen als schulden die aftrekbaar zijn op vlak van de erfbelasting
      - is geen schuld van de erflater die bestond op de dag van zijn overlijden
      - is een persoonlijke schuld van de begunstigde op het moment van het overlijden van de erflater

98

98

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Art. 2.7.1.0.6 VCF

1. Polis komt tot uitkering bij het overlijden van de erflater:

- *Quid* impact directe belastingen en/of sociale bijdragen op belastbare grondslag van uitkering ?
  - Gent 29 maart 2022:
    - administratieve toegevingen
      - hof bevestigt dat fiscus in het verleden louter administratieve toegevingen deden door rekening te houden met een aftrek van PB
      - geen schending van vertrouwens- en rechtszekerheidsbeginsel omdat de begunstigde geen rechtmatig vertrouwen kon hebben gehad dat deze in de erfbelasting slechts op de waarde van de uitkering na personenbelasting zou worden belast, vermits de administratieve toegeving inging tegen de wet
      - kritiek rechtsleer:
        - vertrouwens- en rechtszekerheidsbeginsel houdt in dat belastingplichtige moet kunnen vertrouwen dat een gedragslijn van de fiscus ook effectief gerespecteerd zal worden, zelfs al gaat deze in tegen de wet
        - schending van dit beginsel kan leiden tot nietigheid van de aanslag
        - Gentse rechtbanken springen soepeler om met deze beginselen

99

99

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Art. 2.7.1.0.6 VCF

1. Polis komt tot uitkering bij het overlijden van de erflater:

- *Quid* impact directe belastingen en/of sociale bijdragen op belastbare grondslag van uitkering ?
  - Gent 29 maart 2022:
    - er bestaat geen algemeen beginsel dat men slechts belast wordt met erfbelasting op het netto-voordeel dat men krijgt
      - kritiek rechtsleer:
        - basisprincipe in de erfbelasting dat het percentage aan erfbelasting berekend wordt volgens de graad van verwantschap aan een progressief tarief over het netto-aandeel van iedere erfgenaam / legataris

100

100

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Art. 2.7.1.0.6 VCF

1. Polis komt tot uitkering bij het overlijden van de erflater:

- Hypothese 1: verzekeringnemer = erflater
  - Wie is begunstigde?
    - Begunstigde is LLE gehuwd onder gemeenschapsstelsel
      - toepassing art. 2.7.1.0.6 VCF
      - belastbare grondslag? vermoeden belasting op de helft van de uitkering (tegenbewijs mogelijk)
    - Begunstigde is iemand anders
      - toepassing art. 2.7.1.0.6 VCF
      - belastbare grondslag? totaliteit van de uitkering

101

101

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Voorbeeld hypothese 1: verzekeringnemer = erflater

- *Vader sluit een levensverzekering met zichzelf als verzekerd hoofd en duidt zijn **kinderen** aan als begunstigden. Vader overlijdt.*
  - Vader is verzekerd hoofd → bij overlijden: uitkering aan kinderen
  - Verzekeringnemer = erflater, art. 2.7.1.0.6 VCF wordt toegepast in nalatenschap van erflater
  - Kinderen worden belast op de totaliteit van de uitkering

- *Man sluit een levensverzekering met zichzelf als verzekerd hoofd en duidt zijn **echtgenote (gehuwd onder WS)** aan als begunstigde. Man overlijdt.*
  - Man is verzekerd hoofd → bij overlijden: uitkering aan LLE
  - Verzekeringnemer = erflater, art. 2.7.1.0.6 VCF wordt toegepast in nalatenschap van erflater
  - LLE wordt belast, maar de belastbare grondslag verschilt naar gelang de wijze waarop premies werden betaald: (weerlegbaar) vermoeden betaald met gemeenschapsgelden

102

102

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Art. 2.7.1.0.6 VCF

1. **Polis komt tot uitkering bij het overlijden van de erflater:**
   - Hypothese 2: verzekeringnemer = langstlevende echtgenoot gehuwd onder gemeenschapsstelsel
     - Wie is begunstigde?
       - Begunstigde is LLE zelf
         - toepassing art. 2.7.1.0.6 VCF
         - belastbare grondslag? vermoeden belasting op de helft van de uitkering (tegenbewijs mogelijk)

103

103

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Art. 2.7.1.0.6 VCF

1. **Polis komt tot uitkering bij het overlijden van de erflater:**
   - Hypothese 2: verzekeringnemer = langstlevende echtgenoot gehuwd onder gemeenschapsstelsel
     - Wie is begunstigde?
       - Begunstigde is iemand anders
         - dezelfde redenering als hypothese 3 (verzekeringnemer = iemand anders) → check: wie heeft begiftigingsinzicht?
         - begiftigingsinzicht gaat uit van VN
           - geen toepassing van art. 2.7.1.0.6 VCF in nalatenschap van erflater (erflater is louter verzekerd hoofd)
           - indien VN sterft binnen 3 jaar na uitkering → toepassing art. 2.7.1.0.6 VCF in nalatenschap verzekeringnemer
         - begiftigingsinzicht gaat niet uit van VN → toepassing art. 2.7.1.0.6 VCF in nalatenschap erflater, alsof erflater VN was geweest

104

104

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Voorbeeld hypothese 2: verzekeringnemer = echtgenote (WS) van overledene

- *Vrouw sluit een levensverzekering af met haar man als verzekerd hoofd en **zichzelf** als begunstigde. Man overlijdt.*
  - Man is verzekerd hoofd → bij overlijden: uitkering aan LLE
    Verzekeringnemer en begunstigde = LLE, art. 2.7.1.0.6 VCF wordt toegepast in nalatenschap van erflater
  - LLE wordt belast, maar de belastbare grondslag verschilt naar gelang de wijze waarop premies werden betaald (vermoeden van premies betaald met gemeenschapsgelden)

105

105

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Voorbeeld hypothese 2: verzekeringnemer = echtgenote (WS) van overledene

- *Moeder sluit een levensverzekering met haar man als verzekerd hoofd en duidt haar **kinderen** aan als begunstigden. Vader overlijdt.*
  - VN = echtgenote (WS) van overledene
  - Begunstigde is iemand anders dan LLE zelf → uitwerking cfr. hypothese 3
  - Overlijden vader: uitkering bij overlijden erflater, maar ingevolge een levensverzekering afgesloten door iemand anders met begiftigingsinzicht
    - art. 2.7.1.0.6 VCF wordt niet toegepast in nalatenschap erflater
  - Overlijden moeder (binnen 2 jaar na bevoordeling), uitkering is gebeurd binnen 3 jaar voor het overlijden van de VN (met begiftigingsinzicht)
    - art. 2.7.1.0.6 VCF moet worden toegepast in nalatenschap van moeder in hoofde van kinderen

106

106

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Art. 2.7.1.0.6 VCF

1. Polis komt tot uitkering bij het overlijden van de erflater:

- Hypothese 3: verzekeringnemer = iemand anders (niet erflater of LLE gehuwd onder gemeenschapsstelsel)
  - Wie is verzekeringnemer?
    - Indien verzekeringnemer = begunstigde → alarmbel VLABEL
      - huidige VN = initiële VN OF verzekeringsgift
      - verzekeringsgift (infra) belet niet toepassing van art. 2.7.1.0.6 VCF
  - Van wie gaat het begiftigingsinzicht uit?
    - Begiftigingsinzicht gaat uit van VN
      - geen toepassing van art. 2.7.1.0.6 VCF in nalatenschap van erflater (erflater is louter verzekerd hoofd)
      - indien VN sterft binnen 3 jaar na uitkering → toepassing art. 2.7.1.0.6 VCF in nalatenschap verzekeringnemer
    - Begiftigingsinzicht gaat niet uit van VN → toepassing art. 2.7.1.0.6 VCF in nalatenschap erflater, alsof erflater VN was geweest

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Voorbeeld hypothese 3: verzekeringnemer = iemand anders

- *dochter is getrouwd met een zakenman en heeft het financieel comfortabel. Vader wilt garanderen dat wanneer schoonzoon zou overlijden, zijn dochter kan genieten van een uitkering. Vader sluit een levensverzekering af op het hoofd van zijn schoonzoon met als begunstigde zijn dochter. Schoonzoon overlijdt onverwachts door een ongeval → uitkering aan dochter. Vader sterft 2 jaar later. Quid art. 2.7.1.0.6 VCF?*
  - Overlijden schoonzoon:
    - uitkering bij overlijden erflater, maar ingevolge een levensverzekering afgesloten door iemand anders met begiftigingsinzicht, schoonzoon is puur verzekerd hoofd
    - art. 2.7.1.0.6 VCF wordt niet toegepast
  - Overlijden vader (binnen 2 jaar na bevoordeling)
    - uitkering is gebeurd binnen 3 jaar voor het overlijden van de bedinger
    - art. 2.7.1.0.6 VCF moet worden toegepast in nalatenschap van vader in hoofde van dochter
    - Verzekeringnemer moet aldus erflater minstens 3 jaar overleven.

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Voorbeeld hypothese 3: verzekeringnemer = iemand anders

- *BV sluit een polis af op het hoofd van haar bestuurder met als begunstigde de partner van de bestuurder. Bestuurder overlijdt en partner van de bestuurder ontvangt een uitkering.*
  - Verzekeringnemer is iemand anders dan de erflater of de LLE gehuwd onder gemeenschapsstelsel van erflater
  - Begiftigingsinzicht gaat niet uit van de verzekeringnemer → toepassing art. 2.7.1.0.6 VCF in nalatenschap van erflater, alsof erflater (bestuurder) zelf verzekeringnemer was
    - BV kan zelf geen begiftigingsinzicht hebben
    - art. 2.7.1.0.6 VCF wordt toegepast in nalatenschap van bestuurder
      - volledige uitkering wordt belast
      - gehuwd onder gemeenschapsstelsel: financiering met gemeenschappelijke gelden → uitkering voor de helft belastbaar. Is immers vorm van 'verloning'

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Art. 2.7.1.0.6. VCF

2. Polis komt (nog) niet tot uitkering bij het overlijden van de erflater

"Als de erflater een contract had afgesloten op grond waarvan er pas een uitkering kan gebeuren na het overlijden van de erflater, worden de sommen, renten of waarden geacht kosteloos te worden verkregen, en geacht als legaat te zijn verkregen, naar gelang van het geval:
*1° door de persoon die het levensverzekeringscontract afkoopt na het overlijden van de erflater, op het tijdstip van de **afkoop**;*
*2° door de persoon die de sommen, renten of waarden effectief verkrijgt na het overlijden van de erflater, op het tijdstip dat er een **uitkering** gebeurt."*

- Geen onmiddellijke taxatie
- Taxatie wordt uitgesteld naar een latere "nieuwe gebeurtenis"
  - afkoop na het overlijden van de erflater
  - uitkering na het overlijden van de erflater

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

"Nieuwe gebeurtenis"

- Nieuwe aangifte
  - Art. 3.3.1.0.6 VCF:
    *"In de volgende gevallen moet binnen dezelfde termijnen als vermeld in artikel 3.3.1.0.5, § 2, een nieuwe aangifte ingediend worden bij de bevoegde entiteit van de Vlaamse administratie: (...) 6° in het geval van artikel 2.7.1.0.6, § 1, derde lid, als, naar gelang van het geval, het **levensverzekeringscontract wordt afgekocht of er op grond van het contract een uitkering gebeurt**."*

- Belastbare waarde
  - Art. 2.7.3.3.7 VCF - *"In de gevallen, vermeld in artikel 3.3.1.0.6, eerste lid, moet de **waarde van de goederen op de dag** van het vonnis, van de dading of **van de gebeurtenis** die het uitgangspunt vormt van de termijn voor de indiening van de aangifte, vermeld in artikel 3.3.1.0.6, vierde lid, als belastbare waarde worden aangegeven"*
  - Aldus niet afkoopwaarde op moment overlijden, maar **wel afkoopsom/ uitkering**

111

111

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Gedeeltelijke afkoop van een levensverzekeringscontract na het overlijden van de erflater

- **SP 18033 van 3 mei 2018**
  - principe: nieuwe aangifte binnen 4 maanden na de afkoop
  - pijnpunt: contracten die op maandelijkse basis de mogelijkheid tot afkoop voorzien
    → praktisch moeilijk haalbaar
  - VLABEL: tolerantie voor indiening nieuwe aangiften
    "Het volstaat dat alle gedeeltelijke afkopen die tijdens het lopende jaar werden gedaan, gegroepeerd worden aangegeven in een nieuwe aangifte die uiterlijk moet worden ingediend binnen de maand na de verjaardag van het overlijden van de erflater. Op deze aangifte zal geen belastingverhoging wegens laattijdige indiening worden geheven, ook al gaat het om afkopen die meer dan vier maanden tevoren werden gedaan."
    → 1 aangifte per jaar volstaat

112

112

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

"Nieuwe gebeurtenis"

- Nieuwe aangifte
  - *Quid* belastingverhoging (boete) en interesten?
    - Geen belastingverhoging als nieuwe aangifte tijdig wordt ingediend
    - Geen interesten als betaaltermijn van het aanslagbiljet (na nieuwe aangifte) niet werd overschreden

113

113

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Art. 2.7.1.0.6. VCF

2. Polis komt (nog) niet tot uitkering bij het overlijden van de erflater

- Toepassingsgevallen:
  - Hypothese 1: verzekeringnemer = erflater
  - Hypothese 2: verzekeringnemer = langstlevende echtgenoot gehuwd onder gemeenschapsstelsel
  - Hypothese 3: verzekeringnemer = erflater + iemand anders
    → polis met 2 verzekeringnemers, meestal ook met 2 verzekerde hoofden
- Wanneer en in welke nalatenschap wordt art. 2.7.1.0.6 VCF toegepast?

114

114

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Art. 2.7.1.0.6. VCF

2. **Polis komt (nog) niet tot uitkering bij het overlijden van de erflater**
    - Toepassingsgevallen:
        - Hypothese 1: verzekeringnemer = erflater
            - nieuwe VN koopt af → nieuwe gebeurtenis in nalatenschap erflater
                - toepassing art. 2.7.1.0.6 VCF in nalatenschap erflater
                - belastbare grondslag? totale uitkering, tenzij verkrijger LLE gehuwd onder gemeenschapsstelsel met erflater
            - uitkering gebeurt aan de door de erflater aangeduide begunstigde → nieuwe gebeurtenis in nalatenschap erflater
                - toepassing art. 2.7.1.0.6 VCF in nalatenschap erflater
                - belastbare grondslag? totale uitkering, tenzij verkrijger LLE gehuwd onder gemeenschapsstelsel met erflater

115

115

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Voorbeeld hypothese 1: verzekeringnemer = erflater

- *Vader heeft bij leven een levensverzekering afgesloten als verzekeringnemer ten voordele van zijn kinderen bij het overlijden van zijn echtgenote (moeder van de kinderen). Bij overlijden van vader volgt geen uitkering. Degene die na het overlijden van de erflater, in de rechten van verzekeringnemer treedt, koopt polis af.*
    - Geen uitkering bij overlijden van de erflater → geen onmiddellijke taxatie
    - Nieuwe verzekeringnemer koopt polis af
        - **nieuwe gebeurtenis** in nalatenschap van vader en toepassing van art. 2.7.1.0.6 VCF
        - nieuwe aangifte
            - principe: geheelheid afkoopsom belastbaar
            - uitzondering: langstlevende echtgenoot (WS) heeft afkoopsom verkregen: voordeel opgebouwd via gemeenschappelijke gelden: ½ belastbaar
        - Ingewikkeld kluwen indien bijstortingen na overlijden

116

116

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Voorbeeld hypothese 1: verzekeringnemer = erflater

- *Vader heeft bij leven een levensverzekering afgesloten als verzekeringnemer ten voordele van zijn kinderen bij het overlijden van zijn echtgenote (moeder van de kinderen). Bij overlijden van vader volgt geen uitkering, maar later overlijdt moeder.*
  - Geen uitkering bij overlijden van de erflater → geen onmiddellijke taxatie
  - Moeder overlijdt en uitkering gebeurt aan kinderen
    - kinderen waren de oorspronkelijke begunstigden aangeduid door vader
    - tussen overlijden vader en uitkering bij overlijden moeder is niets gewijzigd aan polis
    - **nieuwe gebeurtenis** in nalatenschap van vader en toepassing van art. 2.7.1.0.6 VCF
    - nieuwe aangifte: kinderen worden belast op volledige uitkering in nalatenschap van vader
    - Stel: verkrijger = langstlevende echtgenoot (WS): ½ (vermoeden voordeel opgebouwd met gemeenschappelijke gelden)

117

117

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Art. 2.7.1.0.6. VCF

2. Polis komt (nog) niet tot uitkering bij het overlijden van de erflater

- Toepassingsgevallen:
  - Hypothese 2: verzekeringnemer = langstlevende echtgenoot gehuwd onder gemeenschapsstelsel
    - Begunstigde = LLE
      - uitkering/afkoop is nieuwe gebeurtenis in nalatenschap erflater
      - toepassing art. 2.7.1.0.6 VCF
      - belastbare grondslag? (weerlegbaar) vermoeden premies betaald met gemeenschapsgelden
    - Begunstigde = erflater en geen secundaire begunstigde

118

118

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Voorbeeld hypothese 2: Verzekeringnemer = langstlevende echtgenoot (WS)

- *Vrouw (langstlevende echtgenoot WS) sluit verzekeringscontract af op hoofd van de kinderen (verzekerde) en met zichzelf als begunstigde. Man overlijdt. Later koopt de vrouw de polis af*
  - Geen uitkering bij overlijden van de erflater → geen onmiddellijke taxatie
  - Moeder koopt polis af
    - **nieuwe gebeurtenis** in nalatenschap van man en toepassing van art. 2.7.1.0.6 VCF
    - nieuwe aangifte: principe ½ afkoopsom belastbaar in de mate dat het verkregen voordeel is opgebouwd met gemeenschappelijke gelden
  - Stel: polis wordt niet afgekocht, maar komt tot uitkering aan langstlevende echtgenote: idem
  - Periodieke afkopen: jaarlijkse aangifte binnen de 4 maanden na de verjaardag van het overlijden (Vlabel SP nr. 18033)

119

119

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

2. Polis komt (nog) niet tot uitkering bij het overlijden van de erflater

- VN = erflater of LLE (WS) en er gebeurt een latere uitkering aan een andere begunstigde dan de begunstigde bij overlijden van de erflater
  - Begunstigde aldus gewijzigd door degene die na het overlijden van de erflater de rechten van verzekeringnemer heeft verkregen
  - Link tussen de erflater en de begunstigde doorgeknipt
  - Geen taxatie, geen toepassing artikel 2.7.1.0.6 VCF in nalatenschap erflater
    - Begunstigde verkrijgt immers niets door het beding afgesloten door de erflater, maar door beding gemaakt door nieuwe VN
    - Geen nieuwe gebeurtenis → geen nieuwe aangifte
  - Problematiek verschuift naar nalatenschap nieuwe bedinger: taxatie bij uitkering bij overlijden of uitkering binnen 3 jaar voor het overlijden van de nieuwe bedinger

120

120

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Voorbeeld

- AAB-structuur
  - Verzekeringnemer: langstlevende echtgenoot (= A)
  - Verzekerde: langstlevende echtgenoot (= A)
  - Begunstigde: erflater (= B)
- B overlijdt
  - geen uitkering, begunstiging komt te vervallen
  - subsidiaire begunstigde?
    - subsidiaire begunstigde aangeduid: AAC-structuur
      - C (bv. kinderen) stond er al in, heeft niets te maken met B
      - toepassing artikel 2.7.6.0.1 VCF in nalatenschap A: taxatie C op volledige uitkering bij overlijden A
    - geen subsidiaire begunstigde aangeduid
      - automatisch AAA ingevolge Verzekeringswet: VN wordt begunstigde
      - uitkering aan nalatenschap van A
      - kans dat A nieuwe begunstigde aanduidt na overlijden van B

121

121

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

- geen subsidiaire begunstigde aangeduid
  - indien nieuwe begunstigde wordt aangeduid door A, band met erflater doorgeknipt, problematiek in nalatenschap A
  - toepassing artikel 2.7.1.0.6 in nalatenschap A indien uitkering bij overlijden A of indien A overlijdt binnen de 3 jaar na de uitkering
  - Stel: polis wordt uitgekeerd na het overlijden van B, maar voor het overlijden van A (nl. uitkering bij bereiken door A van 65-jarige leeftijd) aan de kinderen:
    - indien A nog minstens 3 jaar leeft, geen taxatie
    - Bv. mama sluit polis af op eigen hoofd en als begunstigde papa. Papa overlijdt. Later wijzigt mama begunstigde naar de kinderen.
      - Mama overlijdt op 70 jaar: geen taxatie
      - Mama overlijdt op 67 jaar: wel taxatie

122

122

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Schematisch overzicht: *hypothese B vooroverlijdt en A en B zijn niet gehuwd onder WS*

Type verzekerings-polis	**Geen overdracht rechten voorzien in polisvoorwaarden**	**Wel overdracht rechten voorzien in polisvoorwaarden**
AAB	geen uitkering, begunstiging komt te vervallen. Mogelijkheden: **subsidiaire begunstigde C aangeduid?** **-** Indien wel, C heeft niets te maken met B, en zal enkel belast worden op basis van artikel 2.7.1.0.6 VCF in nalatenschap A. - Indien geen subsidiaire begunstigde aangeduid en A overlijdt, uitkering aan nalatenschap van A, geen toepassing artikel 2.7.1.0.6 VCF maar gewone taxatie ikv devolutie (volledige uitkering belast bij erfgenamen volgens hun erfdeel). - Indien er geen subsidiaire begunstigde was aangeduid, maar A duidt na overlijden van B andere begunstigde aan, ook geen taxatie n.a.v. overlijden B, enkel toepassing artikel 2.7.1.0.6 VCF in nalatenschap van A	NVT, A nog steeds verzekeringnemer
BBA	taxatie op basis van artikel 2.7.1.0.6 VCF in nalatenschap van B op volledige uitkering	NVT, polis keert uit

123

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

ABA	Uitkering aan A, doch geen enkele taxatie op basis van artikel 2.7.1.0.6 VCF, tenzij ontstaan uit verzekeringsgift of wettelijk stelsel (NVT) gezien beding ten behoeve van zichzelf	NVT, polis keert uit
BAB(C)	Polis geblokkeerd, subsidiaire begunstigde aangeduid of niet? - Indien wel, C zal belast worden op het moment van de uitkering (overlijden van A) op basis van artikel 2.7.1.0.6 VCF, doch in de nalatenschap van B (nieuwe aangifte) (gezien B C had aangeduid als (secundaire) begunstigde). - Indien geen subsidiaire begunstigde werd aangeduid, uitkering aan nalatenschap van B bij overlijden van A, in dat geval geen toepassing artikel 2.7.1.0.6 VCF (gezien geen beding ten behoeve van een derde) maar gewone taxatie ikv devolutie (volledige uitkering belast bij erfgenamen volgens hun erfdeel).	**Nieuwe verzekeringnemer treedt in rechten van B en wijzigt begunstiging niet:** bij overlijden van A wordt uitgekeerd aan nalatenschap B, geen toepassing van artikel 2.7.1.0.6 VCF in nalatenschap B (geen beding ten behoeve van een derde), doch belasting op volledige uitkering in nalatenschap B door erfgenamen conform gewone regels **Nieuwe verzekeringnemer treedt in rechten van B en wijzigt begunstiging:** Link tussen de erflater en de begunstigde doorgeknipt: geen taxatie, geen toepassing artikel 2.7.1.0.6 VCF in nalatenschap erflater (B: eerste verzekeringnemer): Begunstigde verkrijgt immers niets door het beding afgesloten door de erflater, maar door beding gemaakt door nieuwe VN, geen nieuwe gebeurtenis → geen nieuwe aangifte in nalatenschap B, wel taxatie op basis van 2.7.1.0.6 VCF in nalatenschap van nieuwe verzekeringnemer bij uitkering bij overlijden of uitkering binnen 3 jaar voor het overlijden van de nieuwe verzekeringnemer

124

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

ABC	Geen belasting in nalatenschap B op basis van artikel 2.7.1.0.6 VCF, gezien A begiftigingsinzicht had en niet C. Enkel bij overlijden van A binnen de 3 jaar na de uitkering: taxatie, doch in de nalatenschap van A en niet van B. Slechts toepassing artikel 2.7.1.0.6 VCF in de nalatenschap van B indien begiftigingsinzicht eigenlijk van B uitgaat: bv. indien A vennootschap van B is.	NVT, polis keert uit
BAC	Polis geblokkeerd, uitkering aan C bij overlijden van A: taxatie op basis van artikel 2.7.1.0.6 VCF, doch in nalatenschap B gezien hij C aanduidde als begunstigde.	**Nieuwe verzekeringnemer treedt in rechten van B en wijzigt begunstiging niet**: Bij overlijden van A wordt uitgekeerd aan C, nieuwe aangifte o.b.v. artikel 2.7.1.0.6 VCF in nalatenschap B, belast op volledige uitkering in nalatenschap B (tenzij B en C gehuwd zijn onder WS en betaald vanuit de gemeenschap: helft) **Nieuwe verzekeringnemer** treedt in rechten van B en wijzigt begunstiging: in dat geval link tussen B en begunstigde doorgeknipt, enkel taxatie in nalatenschap nieuwe verzekeringnemer bij uitkering bij overlijden of uitkering binnen 3 jaar voor het overlijden van de nieuwe verzekeringnemer.

125

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

2. Polis komt (nog) niet tot uitkering bij het overlijden van de erflater

- Hypothese 3: VN = erflater + iemand anders
  - levensverzekering met 2 verzekeringnemers (A en B) en meestal met 2 verzekerde hoofden (A en B), begunstigde bij overlijden A en B: C
  - vermijden dat begunstigde die nog geen uitkering ontving en deze mogelijks nooit zou ontvangen, erfbelasting moet betalen bij het overlijden van de eerste verzekeringnemer/erflater
  - bij overlijden eerste verzekeringnemer: geen uitkering → geen erfbelasting
  - bij overlijden tweede verzekeringnemer: uitkering → erfbelasting, maar 2 aangiften indienen:
    - nieuwe aangifte in nalatenschap eerststervende verzekeringnemer (nieuwe gebeurtenis) voor de helft van de uitkering
    - aangifte in nalatenschap van laatst gestorven verzekeringnemer voor andere helft van de uitkering
    - indien bijstortingen: uitsplitsing stortingen (verzekeringsmaatschappij)

126

126

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Voorbeeld hypothese 3: levensverzekering met 2 verzekeringnemers op 2 hoofden

- *levensverzekeringscontract met 2 verzekeringnemers en als verzekerd hoofd de langstlevende van de verzekeringnemers. Na het overlijden van de eerste verzekeringnemer koopt de tweede verzekeringnemer de polis af.*
  - geen uitkering bij overlijden van de eerste verzekeringnemer → geen onmiddellijke taxatie
  - tweede verzekeringnemer koopt levensverzekering af: nieuwe gebeurtenis in nalatenschap van eerste verzekeringnemer
    - nieuwe aangifte moet worden ingediend door tweede verzekeringnemer
    - art. 2.7.1.0.6 VCF zal worden toegepast op de helft van de afkoopsom
      - belastbare grondslag: helft (ongeacht wie de tweede verzekeringnemer is) omdat er wordt vanuit gegaan dat het beding uitgaat van elk van beide verzekeringnemers voor de helft
      - ongeacht het huwelijksvermogensstelsel waaronder de verzekeringnemers eventueel zijn gehuwd

127

127

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Voorbeeld hypothese 3: levensverzekering met 2 verzekeringnemers op 2 hoofden

- *levensverzekeringscontract met 2 verzekeringnemers en als verzekerd hoofd de langstlevende van de verzekeringnemers. Na het overlijden van de eerste verzekeringnemer koopt de tweede verzekeringnemer de polis af.*
  - Cijfervoorbeeld:
    - op moment van eerste overlijden: polis = 100.000
    - langstlevende verzekeringnemer koopt polis af: polis = 150.000
      - nieuwe aangifte moet worden ingediend door tweede verzekeringnemer
      - belastbare grondslag: helft afkoopsom = 75.000
    - langstlevende verzekeringnemer koopt polis gedeeltelijk af, bv. 20.000
      - nieuwe aangifte moet worden ingediend door tweede verzekeringnemer
      - belastbare grondslag: helft afkoopsom = 10.000

128

128

III. 2. Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Voorbeeld hypothese 3: levensverzekering met 2 verzekeringnemers op 2 hoofden

- *Levensverzekeringscontract met 2 verzekeringnemers en als verzekerd hoofd de langstlevende van de verzekeringnemers. Na het overlijden van de eerste verzekeringnemer koopt de tweede verzekeringnemer de polis af.*
  - ingewikkeld kluwen indien bijstortingen gebeurd
    - opsplitsing opmaken mogelijk
    - bijvoorbeeld: langstlevende heeft 70% betaald van een eenmalige premie en de eerststervende de overige 30% van de afkoopwaarde.
      - logischerwijze wordt de heffing van de erfbelasting beperkt tot 30% van de afkoopwaarde

129

129

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Voorbeeld hypothese 3: levensverzekering met 2 verzekeringnemers op 2 hoofden

- *Stel: geen afkoop, polis komt tot uitkering bij overlijden langstlevende verzekeringnemer. Langstlevende verzekeringnemer heeft nieuwe begunstigde aangeduid na overlijden eerste verzekeringnemer. Quid?*
  - band met eerste verzekeringnemer wordt doorgeknipt
  - art. 2.7.1.0.6 VCF moet worden toegepast in nalatenschap van de langstlevende verzekeringnemer voor de volledige uitkering
    - tenzij: art. 2.7.3.2.8 VCF van toepassing
    - voorbeeld: *A/B-A/B-C polis*
      - A en B zijn 2 broers, A heeft geen kinderen en C is de zoon van B
      - A overlijdt, B wijzigt begunstiging naar D (zijn echtgenote waarmee gehuwd onder gemeenschapsstelsel)
      - toepassing artikel 2.7.1.0.6 VCF in nalatenschap van langstlevende verzekeringnemer (en niet voor de helft bij eerststervende)
      - toepassing artikel 2.7.3.2.8 VCF: belastbare grondslag is de helft

130

130

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Voorbeeld hypothese 3: levensverzekering met 2 verzekeringnemers op 2 hoofden

- *Stel: Langstlevende verzekeringnemer heeft polis via verzekeringsgift geschonken aan de begunstigden, nadien kopen kinderen af*
  - geen taxatie bij overlijden eerste verzekeringnemer
  - op verzekeringsgift door langstlevende verzekeringnemer wordt 3% betaald (op waarde op datum schenking)
  - schenking van polis belet in principe niet dat art. 2.7.1.0.6 VCF van toepassing blijft
  - afkoop: nieuwe gebeurtenis in nalatenschap van eerste verzekeringnemer
    - art. 2.7.1.0.6 VCF zal worden toegepast op de helft van de afkoopsom in nalatenschap van eerste verzekeringnemer
    - billijkerwijze zou VLABEL ook de helft van de verkregen afkoopsom waarop schenkbelasting werd geheven, moeten aftrekken van de belastbare grondslag in de erfbelasting

131

131

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Let op: **aftrekregeling**

- vermindering belastbare grondslag erfbelasting met belastbare grondslag waarop schenkbelasting is geheven bij verzekeringsgift (art. 2.7.3.2.8, §2 VCF)
  → waarde polis bij overlijden - afkoopwaarde polis ten tijde van schenking
  - *"In het geval van een levensverzekeringscontract wordt de belastbare grondslag van de sommen, renten of waarden, die aan de persoon, vermeld in artikel 2.7.1.0.6, kunnen toekomen, verminderd met het bedrag dat als belastbare grondslag heeft gediend voor de heffing van de schenkbelasting indien het contract **door de erflater** aan die persoon werd geschonken."*

132

132

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Vlabel VB nr. 20013 d.d. 11 mei 2020
Splitsing levensverzekeringspolissen

- Feiten
  - verzekering met 2 verzekeringnemers op het hoofd van de langstlevende verzekeringnemer
  - overdracht rechten aan LL verzekeringnemer → toepassing art. 2.7.1.0.6 VCF?
  - verzekeringsgift door de langstlevende verzekeringnemer (Y) → *quid* aftrekregeling?
  - splitsing van huidige polissen in afzonderlijke polissen → afkoop in nalatenschap van eerststervende verzekeringnemer (X)?

133

133

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Vlabel VB nr. 20013 d.d. 11 mei 2020
Splitsing levensverzekeringspolissen

- Vlabel
  - overlijden X → overdracht van rechten van verzekeringnemer aan Y: geen erfbelasting overeenkomstig art. 2.7.1.0.6 VCF
  - verzekeringsgift door Y aan begunstigden belet niet dat art. 2.7.1.0.6 VCF toepassing zal krijgen bij nieuwe gebeurtenis
  - decretale aftrekregeling kan niet in nalatenschap van X worden toegepast, aangezien verzekeringsgift niet uitging van X
    - kritiek: schenkbelasting betaald op 100% → op aandeel X verrekenen met erfbelasting?
    - informeel heeft Vlabel laten weten hiermee geen rekening te zullen houden (! minstens procedure)
  - splitsing polissen = afkoop → nieuwe gebeurtenis in nalatenschap van X en toepassing van art. 2.7.1.0.6 VCF

134

134

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Levensverzekering met 2 verzekeringnemers en 2 verzekerde hoofden vs. beding van aanwas

- A/B - A/B - C- structuur
- uitoefening van de rechten door verzekeringnemers in gezamenlijk akkoord
- *post mortem* overdracht van rechten aan de langstlevende verzekeringnemer
  - strekking 1 (meerderheid): niet automatisch, bedingen
    - art. 184 W.Verz.:
      De overdracht van de uit de overeenkomst voortvloeiende rechten, of van een gedeelte ervan, kan alleen geschieden door middel van een bijvoegsel, getekend door de overdrager, de overnemer en de verzekeraar. Evenwel kan de verzekeringnemer in de overeenkomst bedingen dat bij zijn overlijden zijn rechten geheel of ten dele zullen overgaan aan een persoon die hij daartoe aanwijst.
    - rechten van een verzekeringnemer vererven niet via nalatenschap, maar doven uit
  - strekking 2 (minderheid): rechten worden uitgeoefend in onverdeeldheid, bij overlijden verkrijgt de langstlevende de exclusieve rechten
  - conclusie: aangewezen om dit in polisvoorwaarden te regelen

135

135

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Aanvaardt VLABEL de aanwas van verzekeringsrechten?

- bij overlijden van A/B wordt wederzijds voorzien in *post mortem* overdracht van alle rechten als verzekeringnemer aan de langstlevende verzekeringnemer
- onbekend wie de langstlevende verzekeringnemer zal zijn
- grote verwantschap met een aanwascontract
  - evenwaardig kanscontract
  - ten bezwarende titel? wederkerige overdracht van rechten en kans op winst of verlies voor beiden gelijkwaardig (leeftijd en inleg)
- *post mortem* overdracht valt ook onder de fictiebepaling van art. 2.7.1.0.6 VCF, weliswaar enkel wanneer de langstlevende verzekeringnemer van zijn afkooprecht gebruik maakt
  - Vlabel maakt een onderscheid tussen de overdracht van de rechten en de verkrijging van het kapitaal door afkoop
    - overdracht van rechten is niet belastbaar
    - afkoop is belastbaar
  - Vlabel zorgt dat LL verzekeringnemer niet kan genieten van de fiscale voordelen van een aanwascontract

→ heffing van erfbelasting kan men niet vermijden bij afkoop door LL verzekeringnemer

136

136

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Heffing erfbelasting vermijden bij overlijden LL verzekeringnemer?

- voor overlijden eerste verzekeringnemer:
  - verzekeringsgift → schenkbelasting (3% of 7%) en aftrekregeling in erfbelasting (*supra*)
  - geen aanduiding begunstiging → LL verzekeringnemer behoudt mogelijkheid om aan vermogensplanning te doen zonder impact op nalatenschap eerststervende
- na overlijden eerste verzekeringnemer:
  - polis wordt niet afgekocht
    - uitkering: erfbelasting verschuldigd door de begunstigde van de uitkering (indien niet gewijzigd) op totaliteit van de uitkering (per helft in nalatenschap van elke verzekeringnemer)
    - verzekeringsgift na overlijden van eerststervende verzekeringnemer: geen aftrekregeling in nalatenschap eerststervende verzekeringnemer (Vlabel VB nr. 20013)
  - polis wordt afgekocht
    - afkoop door LL verzekeringnemer (erfbelasting op ½) + schenking afkoopsom (3%/7% schenkbelasting of risicoperiode erfbelasting)
    - wijziging begunstiging → verplaatst taxatie-verhaal naar nalatenschap LL

137

137

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Standpunt VLABEL t.o.v. aanwascontract: SP nr. 17044

- beding van aanwas heeft volledige fiscale doorwerking indien aan verschillende voorwaarden wordt voldaan
  - **voorwaarde 1:** het beding van aanwas moet opgenomen zijn in een notariële akte voor zover het gaat om een onroerend goed
  - **voorwaarde 2:** het beding van aanwas moet beperkt zijn, via beschikking onder bijzondere titel
  - **voorwaarde 3:** het beding van aanwas moet ten bezwarende titel zijn
    - een ongelijkheid op vlak van levensverwachting kan volgens VLABEL niet gecompenseerd worden door een ongelijke inleg
    - ingevolge deze interpretatie kunnen koppels met een groot leeftijdsverschil geen beding van aanwas meer afsluiten

138

138

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Standpunt VLABEL t.o.v. aanwascontract: SP nr. 17044

- Antimisbruikbepaling: VLABEL benadrukt dat bedingen van aanwas aangegaan na 1 juni 2012 (IWT algemene antimisbruikbepaling inzake schenk- en erfbelasting), zelfs indien het beding van aanwas voldoet aan de gestelde voorwaarden, kunnen worden getoetst aan de algemene antimisbruikbepaling
  - belang niet-fiscale motieven aan de grondslag van beding van aanwas
  - voorafgaande beslissing voor zekerheid?

- VLABEL bevestigt dat een beding van aanwas tussen echtgenoten mogelijk is m.b.t. eigen goederen van de echtgenoten
  - VLABEL voegt hier - onterecht - aan toe dat het eigen goederen moeten zijn die de echtgenoten in onverdeeldheid bezitten

139

139

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Standpunt VLABEL t.o.v. aanwascontract: SP nr. 17044

- toevoeging inzake zaakvervanging op 11 oktober 2021 (gepubliceerd 26 oktober 2021)
  - hervorming goederenrecht voorziet in zaakvervanging van rechtswege
    - Het standpunt is, in zoverre het betrekking heeft op zaakvervanging van rechtswege, van toepassing op bedingen van aanwas die gevestigd worden vanaf 1 september 2021 (datum inwerkingtreding nieuw goederenrecht).
    - Het standpunt is, indien conventionele zaakvervanging voorzien werd, van toepassing op bedingen van aanwas ongeacht de datum van het beding van aanwas.

140

140

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Compensatie?

- **VLABEL VB nr. 19013 d.d. 19 augustus 2019**
  - situatie
    - kanscontract gesloten in 2013 (vóór VLABEL standpunt 17044)
    - gelet op leeftijdsverschil (en de hieruit voortvloeiende verschillende levensverwachting) werd er gekozen voor een ongelijke inbreng
      - leeftijdsverschil meer dan 5 jaar
      - inbreng: verschillend aantal aandelen van een vennootschap
    - er werd voorzien in een stilzwijgende uitbreiding van de aanwas voor zover de opbrengsten worden aangewend om nieuwe roerende goederen te verwerven (ingevolge een gezamenlijke beslissing)

141

141

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Compensatie?

- **VLABEL VB nr. 19013 d.d. 19 augustus 2019**
  - VLABEL
    - kanscontract m.b.t. niet-onverdeelde goederen → = fiscale regeling als beding van aanwas
    - kanscontract onder bijzondere titel? Ja, want heeft betrekking op specifieke aandelen
    - kanscontract onder bezwarende titel? Ja
      - gelijkaardige levensverwachting moet aanwezig zijn bij afsluiten contract
      - gelijkwaardige inleg moet aanwezig zijn bij afsluiten contract (een goed kan in waarde stijgen of dalen nadien)
        - geen gelijkwaardige inleg, gelet op compensatie met een leeftijdsverschil van 6 jaar
      - SP 17044: compensatie niet langer mogelijk, maar VLABEL bevestigt dat voor kanscontracten gesloten voor 19 september 2018 compensatie wordt aanvaard

142

142

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Kanscontract met als voorwerp een levensverzekeringscontract

- **VLABEL VB nr. 17046 d.d. 19 oktober 2018**
  - feiten
    - aanwasbeding tussen 6 samenwonende broers met een leeftijdsverschil van 15 jaar
    - voorwerp: inkomsten uit arbeid + rechten verbonden aan een verzekeringspolis
      - elke broer is verzekeringnemer van eigen polis
      - voorwerp:
        " - Tegoeden in volle eigendom aangehouden op een rekening met nummer BE …… aangehouden bij de bankinstelling X;
        - Rechten verbonden aan een verzekeringspolis met nr. …… aangehouden bij Y, in volle eigendom en met inbegrip van alle strikt persoonsgebonden rechten; deze rechten behelzen, zonder dat deze opsomming beperkend is: het recht op de verzekeringsprestaties, het recht om de begunstiging te herroepen of een nieuwe begunstigde aan te duiden, het recht van afkoop, het recht om de verdeelsleutel te wijzigen, het recht om fondsenwisselingen door te voeren en in het algemeen alle rechten die aan de verzekeringnemer toebehoren."

143

143

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Kanscontract met als voorwerp een levensverzekeringscontract

- **VLABEL VB nr. 17046 d.d. 19 oktober 2018**
  - VLABEL
    - gelijkaardige levensverwachting (uit niets zou blijken dat een van de zes broers ten tijde van het afsluiten van het beding van aanwas enig relevant gezondheids-probleem had) en gelijkwaardige inleg (elk een inleg van ongeveer 700.000,00 euro)
    - geen fiscaal misbruik gelet op niet-fiscale motieven
      - willen erfrecht uitschakelen voor de andere broer en zussen met wie zij niet samenwonen
      - testament is essentieel herroepbaar, dus geen garantie
      - willen vandaag zekerheid bekomen dat de LL het gehele roerend vermogen zou verwerven
    - aanwasbeding ten bezwarende titel → geen schenk- of erfbelasting
    - toepassing artikel 2.7.1.0.6 VCF?

144

144

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Kanscontract met als voorwerp een levensverzekeringscontract

- **VLABEL VB nr. 19032 d.d. 19 augustus 2019**
  - feiten
    - aanwasbeding tussen echtgenoten met een leeftijdsverschil van 4 jaar
    - voorwerp: effectenportefeuilles en tak 23-verzekering
  - VLABEL
    - kan onderhands, want geen betrekking op onroerend goed
    - ten bijzondere titel: specifieke goederen
    - ten bezwarende titel: gelijkaardige levensverwachting en gelijkwaardige inleg
    - geen fiscaal misbruik gelet op niet-fiscale motieven
      - LL te beschermen bij overlijden en willen zekerheid inbouwen (schenking en testament essentieel herroepbaar)
    - aanwasbeding ten bezwarende titel → geen schenk- of erfbelasting
    - toepassing artikel 2.7.1.0.6 VCF?

145

145

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Kanscontract met als voorwerp een levensverzekeringscontract

- **VLABEL VB nr. 20046 d.d. 12 oktober 2020**
  - feiten
    - ouders (A en B), gehuwd onder wettelijk stelsel + 4 kinderen
    - ontbinding bestaande maatschap
    - creatie onverdeeldheid waar ouders bijkomende tegoeden in onderbrengen
    - onverdeeld deel dat ouders in VE in onverdeeldheid bezitten wordt omgezet in VG op volledige onverdeeldheid (met aanwas t.v.v. LL ouder)
  - VLABEL
    - *Aanvrager stelt dat het Vermogen zou bestaan uit een gediversifieerde beleggingsportefeuille (randnummer 28). Voor zover hierin ook beleggingsverzekeringen opgenomen zouden zijn, bijvoorbeeld van het type "Tak 21" of "Tak 23" (opsomming is niet exhaustief), is het **artikel 2.7.1.0.6 VCF wel degelijk van toepassing**. Overeenkomsten die betrekking hebben op een **overdracht van de polis** (m.a.w. van de rechten van de verzekeringnemer), zoals bvb. aanwasbedingen, **beletten** immers **de toepassing van dit artikel niet** want dit artikel belast het geldelijk voordeel dat wordt verkregen uit de polis.*

146

146

III.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Kanscontract met als voorwerp een levensverzekeringscontract

- **VLABEL VB nr. 21053 d.d. 11 oktober 2021**
  - VLABEL
    - *Zoals hoger werd uiteengezet, heeft het voorgenomen **kanscontract betrekking op de polissen, d.w.z. op de rechten die de titularis van de polis** (verzekeringnemer) **uit deze polis put**. Dit staat **los van** het verkrijgen van **de uitkering van de polis**, hetzij vervroegd (d.m.v. afkoop), hetzij op de voorziene uitkeringsdatum. **Bijgevolg belet het bestaan van een kanscontract m.b.t. de polissen niet dat artikel 2.7.1.0.6 VCF zal worden toegepast op het ogenblik dat het voordeel van de polis wordt verkregen**. Dit betekent:*
      - *A. Voor wat de polis van de eerststervende betreft, zal er bij het verkrijgen van de uitkering - hetzij vervroegd (bij afkoop), hetzij op de voorziene uitkeringsdatum - een nieuwe aangifte moeten ingediend worden in de nalatenschap van de eerststervende door de voordeelhebber van de uitkering.*
      - *B. Voor wat de polis van de langstlevende betreft, zal er bij het overlijden van de langstlevende in principe een uitkering gebeuren van deze polis aan de kinderen (tenzij deze eerder werd afgekocht) welke in de aangifte van nalatenschap van de langstlevende zal dienen opgenomen te worden.*

147

147

III.3 Wijzigingen in het Waals en Brussels Hoofdstedelijk Gewest

148

III.3 Waals Gewest

- **Levensverzekering Waals Gewest** - inwerkingtreding 1 januari 2022:
  - Uitbetaling van levensverzekeringsprestatie vòòr overlijden
    - Verdachte periode 3 jaar → 5 jaar (art. 8, 2e lid W.W.Succ.)

  - Schenking levensverzekering via notariële akte aan de persoon die aanvankelijk als begunstigde was aangeduid (art. nieuw 8, 8e lid W.W.Succ.):
    - Overlijdens t.e.m. 31 december 2021:
      - geen successierechten verschuldigd bij overlijden
    - Overlijdens vanaf 1 januari 2022:
      - successierechten verschuldigd op de verzekeringsprestatie
      - belastbare basis wordt verminderd met het kapitaal waarop al schenkingsrechten betaald is

149

149

III.3 Waals Gewest

- **Levensverzekering Waals Gewest** - inwerkingtreding 1 januari 2022:
  - Moment opeisbaarheid successierechten (art. 8, 3e lid W.W.Succ.)
    - Overlijdens t.e.m. 31 december 2021:
      - elke levensverzekering op naam van overledene onmiddellijk belastbaar op het moment van overlijden
    - Overlijdens vanaf 1 januari 2022:
      - opeisbaarheid successierechten op het moment waarop de begunstigde de levensverzekeringsprestatie ontvangt

150

150

III.3 Waals Gewest

- **Levensverzekering Waals Gewest - moment opeisbaarheid successierechten**
  (sedert 1 januari 2022 - toegevoegd in art. 8 W.W.Succ. als nieuw 3e en 4e lid)

"*Als de erflater een contract had afgesloten op grond waarvan er pas een uitkering kan gebeuren na het overlijden van de erflater, worden de sommen, renten of waarden geacht kosteloos te worden verkregen en als legaat te zijn verkregen, al naar gelang:*

1° door de persoon die het levensverzekeringscontract na het overlijden van de erflater afkoopt, op het tijdstip van de afkoop;

2°door de persoon die de sommen, renten of waarden na het overlijden van de erflater effectief verkrijgt, op het tijdstip dat er een uitkering gebeurt.

Wanneer een overledene gehuwd was onder een stelsel van gemeenschap, gelden de bepalingen van het eerste, het tweede en het derde lid ook voor de sommen, renten of waarden die kosteloos aan de langstlevende echtgenoot toekomen ingevolge een levensverzekeringscontract of een contract met vestiging van rente dat door die langstlevende echtgenoot is gesloten."

151

151

III.3 Waals Gewest

- **Levensverzekering Waals Gewest - moment opeisbaarheid successierechten**
  Sedert 1 januari 2022 - bijkomende aangifte vereist wanneer het belastbaar feit zich voordoet door de persoon die het contract afkoopt of de prestatie ontvangt en dat belastbaar feit doet de aangiftetermijn lopen:

Nieuw art. 37, 9° W.W.Succ.:
9° wanneer, al naar gelang het geval, het contract bedoeld in artikel 8, lid 3, afgekocht wordt of er een storting ingevolge het contract is gebeurd.

Nieuw art. 39, 10° W.W.Succ.:
10°in het geval bepaald in artikel 37, 9°, al naar gelang het geval, door de persoon die het contract afkoopt of door de persoon die de ingevolge het contract verrichte storting ontvangt.

Nieuw art. 40, W.W.Succ.
Bij het ontstaan van gebeurtenissen als bepaald in artikel 37, 9°, loopt de termijn, al naar gelang het geval, te rekenen van de dag van afkoop of van de dag waarop een storting ingevolge het contract is gebeurd.

152

152

III.3 Brussels Hoofdstedelijk Gewest

- **Levensverzekering Brussels Hoofdstedelijk Gewest** - inwerkingtreding: 11 augustus 2022:
  - Schenking levensverzekering via notariële akte aan de persoon die aanvankelijk als begunstigde was aangeduid (art. nieuw 8, 8e lid Br.W.Succ.):
    - Nalatenschappen opengevallen t.e.m. 10 augustus 2022:
      - geen successierechten verschuldigd bij overlijden
    - Nalatenschappen opengevallen vanaf 11 augustus 2022:
      - successierechten verschuldigd op de verzekeringsprestatie
      - belastbare basis wordt verminderd met het kapitaal waarop al schenkingsrechten betaald is

153

153

III.3 Brussels Hoofdstedelijk Gewest

- **Levensverzekering Brussels Hoofdstedelijk Gewest** - inwerkingtreding 11 augustus 2022:
  - Moment opeisbaarheid successierechten (art. 8, 3e lid Br.W.Succ.)
    - Nalatenschappen opengevallen t.e.m. 10 augustus 2022:
      - elke levensverzekering op naam van overledene onmiddellijk belastbaar op het moment van overlijden
    - Nalatenschappen opengevallen vanaf 11 augustus 2022:
      - opeisbaarheid successierechten op het moment waarop de begunstigde de levensverzekeringsprestatie ontvangt

154

154

III.3 Brussels Hoofdstedelijk Gewest

- **Levensverzekering Brussels Hoofdstedelijk Gewest - moment opeisbaarheid successierechten**
  - Vanaf 11 augustus 2022 - toegevoegd in art. 8 Br.W.Succ. als nieuw 3e en 4e lid (inhoudelijk identieke aanpassing cfr. Wallonië)
  - Sedert 11 augustus 2022 - bijkomende aangifte vereist wanneer het belastbaar feit zich voordoet door de persoon die het contract afkoopt of de prestatie ontvangt en dat belastbaar feit doet de aangiftetermijn lopen + verplichting om op te nemen in aangifte van nalatenschap dat er contracten zijn die blijven lopen na het overlijden (art. 42, VIIIter Br.W.Succ.)

Nieuw art. 37, 7° Br.W.Succ.:
7° wanneer, al naar gelang het geval, het contract bedoeld in artikel 8, lid 3, afgekocht wordt of er een storting ingevolge het contract is gebeurd.

Nieuw art. 38, 8° Br.W.Succ.:
8° in het in artikel 37, 7°, bedoelde geval, naar gelang het geval, door de persoon die het contract afkoopt of door degene die de uitkering op grond van het contract ontvangt ten kantore waar de eerste aangifte werd ingediend.

Nieuw art. 40, lid 7 Br.W.Succ.:
In geval van gebeurtenissen voorzien in artikel 37, 7°, loopt de termijn, naargelang het geval, te rekenen vanaf de dag van het afkopen of die waarop een uitkering gebeurt op grond van het contract.

155

155

III.4 Impact zomerakkoord

156

III.4 Impact zomerakkoord

Fiscaliteit	Beleggingsportefeuille	Levensverzekering
Inkomsten 1/1/2017	30% roerende voorheffing inkomsten (intresten, dividenden, coupons)	2% verzekeringstaks
Beurstaks 1/1/2018	-0,27% naar 0,35% aandelen - 0,09% naar 0,12% obligaties - geen verhoging voor transacties op fondsen - niet gewijzigd plafond	/

157

157

III.4 Impact zomerakkoord

- Beleggingsportefeuille
  - Roerende voorheffing 30%
  - Dividenden, interesten en coupons

Rendement	Investeringshorizon	
	2 jaar	8 jaar
2%	1,20	4,80
4%	2,40	9,60
8%	4,80	19,20

- Tak 23

Rendement	Investeringshorizon	
	2 jaar	8 jaar
2%	2	2
4%	2	2
8%	2	2

Nuance:
- Bijkomende kosten levensverzekering
- Commerciële kortingen
- Andere inkomsten dan dividenden en interest, bijvoorbeeld meerwaarde op aandelen
- Onzekerheid voor de toekomst?

158

158

III.5 Effectentaks 2.0

159

III.5 Effectentaks 2.0 - algemeen

- 'Oude' effectentaks op 17 oktober 2019 vernietigd door Grondwettelijk Hof
- Bij wet van 17 februari 2021 nieuwe jaarlijkse effectentaks ingevoerd
  - Belastbaar voorwerp
    - aanhouden van een effectenrekening
    - alle financiële instrumenten en geldmiddelen op een effectenrekening belastbaar
    - ongeacht titularis (natuurlijke personen, vennootschappen, verenigingen, inclusief bepaalde effectenrekeningen gehouden door verzekeraars cfr. *infra*
  - Drempel: gemiddelde waarde > 1.000.000 EUR (te beoordelen per effectenrekening)
  - Tarief: 0,15%
  - Vrijstelling voor bepaalde financiële instellingen die effectenrekening voor eigen rekening aanhouden (niet indien derde vordering heeft op waarde van de rekening)
  - In principe in te houden door Belgische financiële instellingen

160

160

III.5 Toepassing op verzekeringsproducten

- Effectentaks is op zich niet van toepassing op verzekeringsovereenkomsten
- Effectentaks kan wel van toepassing zijn op effectenrekeningen aangehouden door verzekeraar
- Belgische tak 21 verzekeringsproducten
  - verzekeringnemer heeft enkel recht op een gewaarborgd rendement vanwege de verzekeraar en geen contractueel recht t.a.v. waarde van een onderliggende effectenportefeuille
  - verzekeraar draagt zelf het risico van de investeringen gedaan met de ontvangen premies
  - dus in principe vrijgesteld aangezien verzekeraar haar beleggingen als dekkingswaarden voor tak 21 polis 'voor eigen rekening' aanhoudt

161

161

III.5 Toepassing op verzekeringsproducten

- Belgische tak 23 verzekeringsproducten
  - begunstigde heeft vorderingsrecht verbonden aan de waarde van de aangehouden effectenrekening
  - verzekeraar kan in principe niet genieten van de vrijstelling
    - aanhouden van portefeuille middels tak 23-verzekering en een achterliggende effectenrekening zou "*een volledig substituut [uitmaken] voor een direct aangehouden effectenrekening" (MvT)*
  - <u>gevolg</u>: taks is (indirect) ook van toepassing op beleggers met een tak 23-verzekering beneden de drempel van 1 miljoen euro indien de globale effectenrekening van de Belgische verzekeringsinstelling de drempel van 1 miljoen euro overstijgt.
  - mogelijke jaarlijkse impact van 0,15% indien verzekeraar de taks doorrekent aan de klant
- Buitenlandse (bv. Luxemburgse) verzekeraar die tak 23 aanbiedt niet onderworpen aan de taks indien in buitenland aangehouden effectenrekening (België niet heffingsbevoegd)

162

162

Deel IV - SUCCESSIEPLANNING VIA LEVENSVERZEKERING

163

IV.1. Verzekeringsgift

164

IV.1 Verzekeringsgift

- **Verzekeringsgift** = schenking van een levensverzekeringscontract aan de begunstigde
  - verzekeringnemer draagt de rechten die voortvloeien uit het levensverzekeringscontract over
  - overdracht in de vorm van een schenking → verzekeringsgift
  - AAB-structuur wordt omgevormd naar BAB-structuur
- **SP 15133 d.d. 12 oktober 2015**
  - schenkbelasting op verzekeringsgift ter registratie aangeboden
    - belastbare grondslag: afkoopwaarde polis op datum schenking
    - tarief: roerend goed
  - erfbelasting verschuldigd op kapitaal uitgekeerd na verzekeringsgift
    - ook indien meer dan 3 jaar is verstreken na verzekeringsgift
    - ook indien schenkbelasting werd betaald op verzekeringsgift
  - achterliggende idee VLABEL: verschillend belastbaar voorwerp

165

165

IV.1 Verzekeringsgift

- **Vlaams Decreet 23 december 2016**
  - de schenking van een levensverzekering aan de begunstigde vormt het beding ten behoeve van een derde niet om naar een beding ten behoeve van zichzelf
    → begunstigde wordt geacht de uitkering kosteloos te ontvangen (tegenbewijs via verzekeringsgift niet mogelijk)
    → erfbelasting (art. 2.7.1.0.6 VCF)
  - vermindering belastbare grondslag erfbelasting met belastbare grondslag waarop schenkbelasting is geheven bij verzekeringsgift (art. 2.7.3.2.8, §2 VCF)
    → waarde polis bij overlijden - afkoopwaarde polis ten tijde van schenking

166

166

IV.1 Verzekeringsgift

Art. 2.7.1.0.6. VCF

"§2 Dit artikel is van toepassing op de sommen of waarden die kosteloos aan een persoon kunnen toekomen bij het overlijden van degene die een levensverzekering aan order of aan toonder is aangegaan. De persoon, vermeld in dit artikel, wordt vermoed kosteloos te ontvangen, behoudens tegenbewijs. Dit tegenbewijs kan niet worden geleverd door aan te tonen dat het contract werd geschonken aan deze persoon."

- verzekeringsgift vormt geen tegenbewijs (infra)

167

167

IV.1 Verzekeringsgift

Art. 2.7.3.2.8 VCF

- § 2 bepaalt vermindering belastbare grondslag na verzekeringsgift

  "In het geval van een levensverzekeringscontract wordt de belastbare grondslag van de sommen, renten of waarden, die aan de persoon, vermeld in artikel 2.7.1.0.6, kunnen toekomen, verminderd met het bedrag dat als belastbare grondslag heeft gediend voor de heffing van de schenkbelasting indien het contract door de erflater aan die persoon werd geschonken."

168

168

IV.1 Verzekeringsgift

- **SP 15133 d.d. 12 oktober 2015 aangevuld op 6 februari 2017**
  - Aanvulling: *"voor overlijdens vanaf 9/01/2017 wordt een aftrekregeling decretaal voorzien in art. 2.7.3.2.8, §2 VCF"*
  - Positief: aanknopingspunt is het overlijden en niet verzekeringsgift
    → soms aangewezen om oude verzekeringsgiften te registreren indien verzekerd hoofd nog niet is overleden
  - Negatief: nieuwe heffingsregel (art. 2.7.1.0.6 VCF) geldt voor overlijdens vanaf 1 januari 2017 en de nieuwe regel van vermindering belastbare grondslag (art. 2.7.3.2.8, §2 VCF) geldt voor overlijdens vanaf 9 januari 2017

169

169

IV.1 Verzekeringsgift

- **SP 17013 d.d. 6 maart 2017**
  - vermindering belastbare grondslag in erfbelasting met belastbare grondslag waarop "schenkbelasting" is geheven
  - VLABEL: "de term schenkbelasting moet worden geïnterpreteerd als schenkbelasting of registratierecht voor schenkingen"
    - Vlaamse schenkbelasting
    - oude Vlaamse schenkingsrechten
    - schenkingsrechten in andere gewesten

170

170

IV.1 Verzekeringsgift

- **Hoe taxatie erfbelasting vermijden?**
  - indien verzekeringsgift nog niet gebeurde
    - afkoop levensverzekering → schenking gelden (schenkbelasting) → ev. nieuwe onderschrijving levensverzekering
  - indien verzekeringsgift reeds gebeurde
    - ofwel afkoop levensverzekering door verzekeringnemer
    - ofwel aanduiding nieuwe begunstigde
  - fiscaal misbruik:
    - oorspronkelijke begunstigde herbenoemt zichzelf als begunstigde
    - oorspronkelijke begunstigde benoemt tijdelijk andere begunstigde

171

171

IV.1 Verzekeringsgift

- **Voorbeelden**

SITUATIE 1	**Voor verzekeringsgift**	**Na verzekeringsgift**
Verzekeringnemer	vader	zoon
Verzekerde	vader	vader
Begunstigde	zoon	zoon

  - AAB-structuur wordt BAB-structuur
  - schenkbelasting op verzekeringsgift
  - erfbelasting (zelf als schenking werd geregistreerd)

172

172

IV.1 Verzekeringsgift

- **Voorbeelden**

SITUATIE 2	**Voor verzekeringsgift**	**Na verzekeringsgift**
Verzekeringnemer	vader	zoon
Verzekerde	vader	vader
Begunstigde	moeder	zoon

  - AAB-structuur wordt CAC-structuur
  - schenkbelasting op verzekeringsgift
  - geen erfbelasting gezien nieuwe begunstigde werd aangeduid

173

173

IV.1 Verzekeringsgift

- **VB 18019 d.d. 16 april 2018**

	Voor verzekeringsgift	**Na verzekeringsgift**
Verzekeringnemer	moeder	vader
Verzekerde	moeder	moeder
Begunstigde bij leven	moeder	vader
Begunstigde bij overlijden	1° grootvader 2° kinderen	kinderen

  - premies betaald met eigen kapitaal van moeder
  - verzekeringsgift:
    - 3% schenkbelasting op afkoopwaarde polis op datum schenking
    - gekoppeld aan optioneel beding van conventionele terugkeer + zaakvervanging

174

174

IV.1 Verzekeringsgift

- **VB 18019 d.d. 16 april 2018**
  - Vraag 1: erfbelasting verschuldigd bij vooroverlijden moeder op basis van art. 2.7.1.0.6, §1 VCF?
    - bij overlijden van moeder vindt uitkering plaats aan vader
    - vader en moeder gehuwd onder wettelijk stelsel → geen rol wie verzekeringnemer is
    - polis gefinancierd met eigen gelden moeder → erfbelasting op volledige uitkering
  - Vraag 2: erfbelasting bij overlijden van vader binnen 3 jaar na overlijden van moeder op basis van art. 2.7.1.0.6, §1, lid 2 VCF?
    - als vader overlijdt binnen 3 jaar na moeder, heeft vader binnen de drie jaar ervoor de uitkering ontvangen en zal de verkregen som geacht worden tot het actief van zijn nalatenschap te behoren
    - art. 2.7.3.2.5 VCF

175

175

IV.1 Verzekeringsgift

- **VB 18019 d.d. 16 april 2018**
  - Vraag 3: is er sprake van fiscaal misbruik indien moeder bij vooroverlijden van vader haar schenking herroept (op basis van art. 1096 oud BW of op basis van haar conventioneel recht van terugkeer gekoppeld aan verzekeringsgift)?
    - geen herroeping van schenking
      - bij overlijden van moeder volgt uitkering aan kinderen (want moeder = verzekerd hoofd)
      - art. 2.7.1.0.6 VCF van toepassing in nalatenschap van vader → nieuwe aangifte
    - herroeping van schenking
      - bij overlijden moeder volgt uitkering aan kinderen
      - art. 2.7.1.0.6 VCF van toepassing in nalatenschap van moeder
    - in beide hypothesen zal art. 2.7.1.0.6 VCF worden toegepast → vraag naar fiscaal misbruik niet relevant

176

176

IV.1 Verzekeringsgift

Kaasroute = schenking roerende goederen voor een buitenlandse notaris

- vroeger:
  - geen verplichte registratie in België → geen schenkbelasting, risicoperiode erfbelasting
  - vrijwillige registratie (*in extremis*) → schenkbelasting, geen risicoperiode erfbelasting
- sedert 16 december 2020: schenkingen voor een buitenlandse notaris worden verplicht registreerbaar in België → schenkbelasting

177

177

IV.1 Verzekeringsgift

Impact op verzekeringsgift?

- **Vlaams Gewest**
  - decretale aftrekregeling → registratie reeds aangewezen, zo niet geen voordeel van vermindering belastbare grondslag in erfbelasting (GwH d.d. 28 februari 2019: grondwettig)
  - geen impact

- **Waals en Brussels Hoofdstedelijk Gewest**
  - sedert sluiting kaasroute tot 2022:
    - door verzekeringsgift wordt polis beding ten behoeve van zichzelf → geen successierechten
    - wel impact op nieuwe verzekeringsgiften → verplichte registratieplicht → schenkingsrechten
  - sedert 1 januari 2022 (Waals Gewest) en 11 augustus 2022 (Brussels Hoofdstedelijk Gewest)

178

178

IV.2 Levensverzekering als alternatief

179

IV.2 Levensverzekering als alternatief

voor een testament?

- via testament beschikt men ten kosteloze titel over zijn nalatenschap
  - hetzelfde kan bereikt worden met behulp van een levensverzekering

- beschikkingen ten voordele van een wettelijke erfgenaam (meer geven dan diens wettelijk erfdeel) of een derde
  - begrensd door reserve van de reservataire erfgenamen
    - ook een levensverzekering kan niet langer gebruikt worden om erfgenamen te onterven
  - een levensverzekering kan gebruikt worden om een derde (niet vermeld in het testament) ook te begunstigen
  - een levensverzekering creëert een rechtstreeks recht van de begunstigde op het kapitaal
    - kapitaal wordt rechtstreeks en persoonlijk uitgekeerd aan de begunstigde

180

180

IV.2 Levensverzekering als alternatief

voor een testament?

- praktisch: het afsluiten van een spaar- of beleggingsverzekering als alternatief
  - AAB-structuur
    - A (erflater) = verzekeringnemer en verzekerd hoofd
    - B = derde
  - A stort een eenmalige storting of regelmatige premies in zijn verzekering
  - A kiest vrij de begunstigde
    - het recht om een begunstigde aan te duiden wordt niet vererfd bij overlijden
    - de erflater kan de begunstiging steeds wijzigen (behalve indien aanvaardende begunstigde)
  - A kan vrij over zijn reserve beschikken via volgende rechten: reductie, inpandgeving, voorschot, afkoop en overdracht van de rechten
  - indien A overlijdt in de loop van het contract ontvangt B het overeengekomen overlijdenskapitaal
    - keuze: vast kapitaal, 100/150% van het samengestelde spaarbedrag of % van de stortingen

181

181

IV.2 Levensverzekering als alternatief

voor een testament?

- de levensverzekering is een ideale techniek voor feitelijk samenwonende partners
  - A-A-A-B constructie
    - A = verzekeringnemer, verzekerde en begunstigde bij leven en B = begunstigde bij overlijden
    - 2 spiegelcontracten
    - keuze tussen eenmalige storting of periodieke premies
    - erfbelasting verschuldigd aangezien beding ten behoeve van een derde
      - oplossing: incalculeren in het overlijdenskapitaal
  - A-B-A constructie
    - A = verzekeringnemer en begunstigde B = begunstigde bij overlijden
    - 2 spiegelcontracten
    - keuze tussen eenmalige storting of periodieke premies
    - geen erfbelasting verschuldigd aangezien beding ten behoeve van zichzelf

182

182

IV.2 Levensverzekering als alternatief

voor een testament?

- voordelen ten opzichte van het testament
  - begunstigde heeft rechtstreeks recht op het kapitaal (vrij van schuldeisers)
  - goedkoper dan een notarieel testament
  - mogelijkheid tot aanvullende waarborgen
  - financieel aspect: rendement
  - erflater behoudt alle rechten
  - levensverzekering is een veilig beleggingsinstrument (risico afhankelijk van de keuze (tak 21 klassiek / tak 21 universal life / tak 23)
  - geen beurstaks
  - vrijstelling roerende voorheffing mogelijk

183

183

IV.2 Levensverzekering als alternatief

voor een schenking?

- schenking met uitstel
  - bv. oom spaart voor zijn petekind van 8 jaar

- bezwaren tegen schenking
  - jonge leeftijd van de begiftigde
  - onherroepelijk
  - indien begiftigde kind vervroegd overlijdt: schenking komt terecht in diens nalatenschap en komt toe aan diens ouders (en broer(s)/zus(sen))

- voordelen levensverzekering
  - behouden van controle als verzekeringnemer
  - begunstigde krijgt het geld pas op einddatum van het contract
  - bij vooroverlijden van begunstigde keert het geld kosteloos terug naar verzekeringnemer

184

184

IV.2 Levensverzekering als alternatief

voor een schenking?

- oplossing: afsluiten levensverzekering op 10 jaar
  - A - B - B - A constructie
    - A (oom) = verzekeringnemer en begunstigde bij overlijden
      B (kind) = verzekerd hoofd en begunstigde bij leven
  - als kind 18 jaar wordt
    - einddatum contract → uitkering kapitaal aan kind (begunstigde bij leven)
  - bij overlijden van het kind voor 18 jaar
    - uitkering aan oom (begunstigde bij overlijden)
    - geen erfbelasting want beding ten behoeve van zichzelf
  - *quid* bij overlijden A (oom)?
    - kind wordt 18 jaar → uitkering kapitaal aan kind
      - erfbelasting verschuldigd in nalatenschap van A (oom)
    - kind overlijdt na overlijden oom
      - prestatie aan een eventuele subsidiaire begunstigde, bij gebreke aan nalatenschap
      - erfbelasting verschuldigd op ogenblik van prestatie

185

185

IV.2 Levensverzekering als alternatief

ter bescherming van de mede-aandeelhouder?

- successieplanning in kader van overdracht van een vennootschap
  - bv. 2 personen met een leeftijd van 25 jaar richten samen een vennootschap op → wat indien één van hen overlijdt?
  - de statuten vermelden dat de langstlevende recht heeft om de aandelen van de eerststervende over te kopen van zijn erfgenamen, maar daartoe heeft deze voldoende financiële middelen nodig
  - oplossing: elkeen sluit een tijdelijke overlijdensverzekering af tot leeftijd van uitdiensttreding met als verzekerd kapitaal de gemiddelde waarde van de vennootschap van de laatste drie jaar
  - levensverzekering: A-B-A constructie
    - A (vennoot 1) = verzekeringnemer en begunstigde bij overlijden
      B (vennoot 2) = verzekerd hoofd
    - 2 spiegelcontracten
    - bij overlijden van een vennoot beschikt de LL over voldoende financiële middelen om de aandelen van de erfgenamen te kopen
    - geen erfbelasting (begunstiging ten behoeve van zichzelf)

186

186

IV.2 Levensverzekering als alternatief

successierechtenverzekering?

- op elke niet-geregistreerde schenking in een periode van 3 jaar voor het overlijden van de erflater is erfbelasting verschuldigd (art. 2.7.1.0.5 VCF)
  → kunnen ingecalculeerd worden via een successierechtenverzekering

- tijdelijke overlijdensverzekering met een looptijd van 3 jaar
  - optie 1: A-A-B constructie
    - A (schenker) = verzekeringnemer en verzekerde
      B (begiftigde) = begunstigde bij overlijden
    - looptijd contract: 3 jaar
    - overlijdenskapitaal: bedrag van de verschuldigde erfbelasting
    - nadeel: overlijdensverzekering is een kosteloos beding ten behoeve van een derde
      - erfbelasting verschuldigd op het overlijdenskapitaal
      - deze kost mee verzekeren

187

187

IV.2 Levensverzekering als alternatief

successierechtenverzekering?

- tijdelijke overlijdensverzekering met een looptijd van 3 jaar
  - optie 2: B-A-B constructie
    - A (schenker) = verzekerde
      B (begiftigde) = verzekeringnemer en begunstigde bij overlijden
    - looptijd contract: 3 jaar
    - overlijdenskapitaal: bedrag van de verschuldigde erfbelasting
    - geen erfbelasting verschuldigd op het overlijdenskapitaal (beding ten behoeve van zichzelf)
    - desgevallend kunnen de premies gefinancierd worden met een deel van de geschonken goederen
    - keuze uit eenmalige premie of periodieke premies
      - best periodiek (maandelijks)
      - reden: bij overlijden van de verzekeringnemer (begiftigde) voor de verzekerde (schenker) kan de verzekering stopgezet worden aangezien deze geen nut meer heeft

188

188

IV.2 Levensverzekering als alternatief

successierechtenverzekering?

- problemen
  - bepalen van te verzekeren kapitaal
    - te verzekeren kapitaal kan wijzigen doorheen de looptijd
  - premie is afhankelijk van de gezondheidstoestand van de verzekerde (schenker) en het overlijdenskapitaal
  - premie afwegen ten opzichte van de geregistreerde schenking (aan 3% of 7%)

189

189

IV.2 Levensverzekering als alternatief

generatiesprong?

- redenen om kleinkinderen te betrekken in nalatenschap
  - kleinkinderen financieel op weg helpen
  - eigen kinderen al oud genoeg en een voldoende groot vermogen
  - kleinkinderen bevoordelen omwille van onenigheid in de familie of spilzucht van eigen kinderen
  - financieel evenwicht binnen de familie
  - besparen op successierechten
- voordelen om kleinkinderen te betrekken in nalatenschap
  - vermijden van dubbele erfbelasting (eerst bij kinderen, later bij kleinkinderen)
  - verdeling over meer erfgenamen (progressievoordeel)
  - vermindering en vrijstelling (per erfgenaam)

190

190

IV.2 Levensverzekering als alternatief

generatiesprong?

- wettelijke volledige erfenissprong
  - een kind verwerpt de nalatenschap van zijn ouder ten voordele van zijn eigen kinderen → "alles of niets"-verhaal (veronderstelt een integrale verwerping)
  - Vlaams Decreet 8 december 2017: schrapt art. 2.7.7.0.3 VCF
    - voor 24 december 2017: verwerping had geen fiscaal belang, fiscus mag geen nadeel ondervinden van een verwerping
      → voor de berekening van de erfbelasting wordt er vanuit gegaan dat de nalatenschap vererft aan de verwerpende erfgenaam
    - vanaf 24 december 2017: elk kleinkind wordt belast op hetgeen hij/zij zelf ontvangt

191

191

IV.2 Levensverzekering als alternatief

generatiesprong?

- gedeeltelijke erfenissprong
  - hervorming erfbelasting (Vlaams Decreet van 6 juli 2018)
  - art. 2.8.6.0.9 VCF
  - mogelijkheid voor een erfopvolger om nalatenschap te aanvaarden en binnen het jaar na het openvallen ervan een deel van de geërfde activa of van eigen activa met dezelfde waarde (roerende goederen) belastingvrij door te schenken aan zijn kinderen

192

192

IV.2 Levensverzekering als alternatief

generatiesprong?

- gedeeltelijke erfenissprong - voorwaarden
  - overlijden
    - na 31 augustus 2018
    - erfbelasting werd geheven door het Vlaamse Gewest op erfelijke overdracht
    - erfbelasting is betaald
  - schenking:
    - schenker: verkregen van de erflater in categorie 'in rechte lijn of tussen partners'
    - begiftigde(n): een of meer van zijn afstammelingen (of aan personen die voor de schenkbelasting met hen worden gelijkgesteld)
    - schenking binnen 1 jaar na het overlijden van de erflater
    - schenking bij notariële akte
    - niet onder opschortende voorwaarde of termijn

→ kritiek: in de praktijk soms moeilijk om binnen 1 jaar effectief erfbelasting te hebben betaald

193

193

IV.2 Levensverzekering als alternatief

generatiesprong?

- gedeeltelijke erfenissprong
  - vrijstelling vragen overeenkomstig art. 3.12.3.0.1., §1, 3° en 4° VCF
  - gevolg: schenking geniet vrijstelling van schenkbelasting
  - begrenzing
    - bedrag van vrijstelling in schenkbelasting kan nooit hoger zijn dan het bedrag van geheven erfbelasting
    - er wordt enkel rekening gehouden met het bedrag van erfbelasting dat op regelmatige wijze is geheven op initiële aangifte die door aangevers is ingediend

194

194

IV.2 Levensverzekering als alternatief

generatiesprong?

- gedeeltelijke erfenissprong
  - voorbeeld 1: A erft effecten met een waarde van 150.000 euro, binnen het jaar schenkt hij deze effecten door aan zijn zoon, B. Op het ogenblik van de schenking hebben de effecten een waarde van 155.000 euro. Hoeveel bedraagt de schenkbelasting?
    - schenkbelasting zonder vrijstelling: 3% x 155.000 = 4.650
    - betaalde erfbelasting op effecten: (3% x 50.000) + (9% x 100.000) = 10.500
    - vrijstelling is beperkt tot de waarde waarop erfbelasting is geheven: 4.650 x 150.000 / 155.000 = 4.500
    - verschuldigde schenkbelasting: 4.650 - 4.500 = 150 euro

195

195

IV.2 Levensverzekering als alternatief

generatiesprong?

- gedeeltelijke erfenissprong
  - voorbeeld 2: A erft banktegoeden met een waarde van 40.000 euro, binnen het jaar schenkt hij een geldsom van 30.000 euro aan zijn zoon, B. Hoeveel bedraagt de schenkbelasting?
    - schenkbelasting zonder vrijstelling: 3% x 30.000 = 900
    - betaalde erfbelasting op dezelfde waarde:
      - 3% x 40.000 = 1.200
      - vermindering voor kleine nalatenschappen: 500 x (1 - (40.000/50.000) 500 x 0,2 = 100
      - 1.100 x 30.000 / 40.000 = 825
    - verschuldigde schenkbelasting: 900 - 825 = 75 euro

196

196

IV.2 Levensverzekering als alternatief

generatiesprong?

- gedeeltelijke erfenissprong
  - voorbeeld 3: A erft banktegoeden met een waarde van 50.000 euro, binnen het jaar schenkt hij de som door aan zijn kinderen: een geldsom van 30.000 euro aan B, een geldsom van 10.000 aan C en een geldsom van 10.000 aan D. Hoeveel bedraagt de schenkbelasting?
    - B: 900 (schenkbelasting zonder vrijstelling: 3% x 30.000) - 900 (⅗ x totale erfbelasting = ⅗ x 1.500) = 0
    - C: 300 (schenkbelasting zonder vrijstelling: 3% x 10.000) - 300 (⅕ x totale erfbelasting = ⅕ x 1.500) = 0
    - D: 300 (schenkbelasting zonder vrijstelling: 3% x 10.000) - 300 (⅕ x totale erfbelasting = ⅕ x 1.500) = 0

197

197

IV.2 Levensverzekering als alternatief

generatiesprong?

- gedeeltelijke erfenissprong
  - progressievoorbehoud? De doorgeefschenking wordt op gelijke wijze behandeld als een andere schenking
    - schenking binnen 3 jaar na een doorgeefschenking (door dezelfde schenker aan dezelfde begiftigde): progressievoorbehoud toepassen op tweede schenking
    - doorgeefschenking binnen 3 jaar na een eerdere schenking: schenkbelasting op doorgeefschenking wordt berekend rekening houdend met progressievoorbehoud
    - schenker overlijdt binnen 3 jaar na doorgeefschenking: bij de berekening van de erfbelasting is het progressievoorbehoud van toepassing

198

198

IV.2 Levensverzekering als alternatief

generatiesprong?

- via levensverzekering
  - kinderspaarcontract: A-A-B constructie
    - A (opa - 65 jaar) = verzekeringnemer en verzekerde
      B (kleinkind - 3 jaar) = begunstigde
    - looptijd contract: 15 jaar (kind 18 jaar)
    - opa stort jaarlijks een premie van € 900
    - waarborg overlijden: 100% van de reserve
      - indien opa nog in leven op einddatum
        - reserve op einddatum = € 18.327,46 (globaal rendement van bv. 4% en geen risicopremies verschuldigd)
        - kapitaal wordt uitgekeerd aan kleinkind
        - vrij van erfbelasting
      - indien opa overleden is voor einddatum
        - samengestelde reserve op moment van overlijden wordt uitgekeerd
        - erfbelasting verschuldigd op uitgekeerd kapitaal
          - zolang < € 12.500 → vrijstelling

199

199

IV.2 Levensverzekering als alternatief

generatiesprong?

- vermindering voor kleine nalatenschappen (art. 2.7.5.0.1 VCF)
  - nettoverkrijging (roerend en onroerend samen) < 50.000 → vermindering
  - formule: 500 x (1 - (nettoverkrijging / 50.000))
  - erfbelasting verschuldigd op 12.500: € 375
  - vermindering: 500 x (1 - 12.500/50.000) = 500 x (1 - 0,25) = 375
- voordelen
  - vrijstelling van erfbelasting tot € 12.500 per kleinkind
    - zorg dat het eindkapitaal € 12.500 benadert (rekening houdend met gegarandeerde rentevoet en eventuele winstdeling)
    - indien het kapitaal € 12.500 overschrijdt
      - vrijstelling blijft gelden
      - bv. bij kapitaal van 15.000 aan kleinkind: erfbelasting bedraagt € 100
        - erfbelasting (zonder vermindering): € 450
        - vermindering: € 350
  - grootouder blijft zolang hij leeft alle rechten op het contract behouden (bv. wijzigen begunstiging, opvragingen doen, …)

200

200

IV.2 Levensverzekering als alternatief

generatiesprong?

- voorbeeld: oma heeft € 150.000 (€50.000 wenst ze te beleggen)
  - geen planning
    - zoon ontvangt € 75.000 en betaalt € 3.750
    - dochter ontvangt € 75.000 en betaalt € 3.750 (= (50.000 x 3%) + (25.000 x 9%))
    - totaal verschuldigde erfbelasting: **€ 7.500**
  - 10.000 aan elk kleinkind (bv. via tak 21)
    - zoon en dochter ontvangen elk € 55.000 en betalen elk € 1.950
    - Jan, Piet, An en Bas ontvangen elk € 10.000 en betalen niets
    - totaal verschuldigde erfbelasting: **€ 3.900**

→ **besparing: € 3.600**

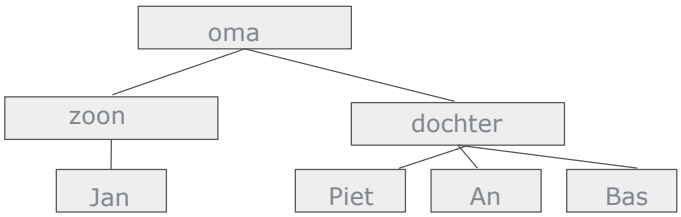

201

201

Deel V - LEVENS-VERZEKERING & VOORAFGAANDELIJKE SCHENKING

202

V. Levensverzekering & voorafgaandelijke schenking

Samenvatting: schematisch stappenplan

- Stap 1: check huwelijksvermogensstelsel schenkers: eigen of gemeenschappelijk vermogen?
- Stap 2: Voorafgaande schenking
  - Modaliteiten schenking bespreken
  - Opmaak en aangetekende verzending intentiebrief
  - Overschrijving geldsom
  - Opmaak en ondertekening pacte adjoint
- Stap 3: Onderschrijven levensverzekeringscontract: opgelet elementen die aangetoond moeten worden: zie tabel
- Stap 4: Aanvaarding begunstiging

203

203

V. Levensverzekering & voorafgaandelijke schenking

Stap 1: Check huwelijksvermogensstelsel

- Een ouder die een deel van zijn vermogen wil overdragen aan zijn kind(eren) en er toch de controle over wil behouden, kan het vermogen schenken aan zijn kind(eren), onder de last dat de kind(eren) het geld zal/zullen beleggen in een levensverzekering.
- In een eerste stap moet steeds nagegaan worden onder welk huwelijksvermogensstelsel de ouders zijn gehuwd. De drie meest voorkomende stelsels zijn (*supra*):
  - het wettelijk stelsel;
  - het stelsel van scheiding van goederen;
  - het stelsel van de algehele gemeenschap.

204

204

V. Levensverzekering & voorafgaandelijke schenking

Stap 2: Voorafgaande schenking

- Voorafgaand aan het onderschrijven van een levensverzekeringscontract doen de ouders aldus een schenking van gelden aan de kinderen.
  - De door de ouders gewenste modaliteiten van een schenking moeten steeds vooraf bepaald worden.
- Wat indien één van de kinderen nog minderjarig is?
  - artikel 4.163, lid 3 BW: schenking aanvaarden door bloedverwanten in de opgaande lijn (zoals ouders, maar ook grootouders)
  - in principe geen machtiging vereist van de vrederechter: meerderheid van de rechtsleer aanvaardt dat op dit principe twee uitzonderingen bestaan:
    - de last overstijgt de schenking (bv. schenking van 100.000,00 euro met last tot betaling van 10.000,00 euro per jaar, waarbij de schenker een levensverwachting heeft van 25 jaar);
    - de last gekoppeld aan de schenking is op zichzelf een machtigingsbehoevende handeling in de zin van artikel 410 oud BW (bv. aan de schenking van een geldsom wordt de last gekoppeld tot aankoop van onroerend goed of de last tot aangaan van een lening).
  - Is er geen ascendent (niet-schenker) meer in leven, dan dient men machtiging te vragen bij de vrederechter (overeenkomstig artikel 410, §1, 6° oud BW).

205

205

V. Levensverzekering & voorafgaandelijke schenking

Stap 2: Voorafgaande schenking

- Schenking: een contract waarbij de schenker dadelijk, onherroepelijk en met begiftigingsinzicht de eigendom van een goed overdraagt aan de begiftigde, die dit aanvaardt
  - schenking tussen echtgenoten = herroepelijk (m.u.v. schenkingen bij huwelijkscontract)
- Vormvereiste?
  - Principe: notariële akte:
    - Belgische notaris:
      - rechte lijn en tussen partners: 3% Vlaams en Brussels Gewest, 3,3% Waals Gewest
      - anderen: 7% Vlaams en Brussels Gewest, 5,5% Waals Gewest
    - Buitenlandse notaris: verplichte registratie in België
  - ! uitzonderingen: vermomde schenking, onrechtstreekse schenking, handgift

206

206

V. Levensverzekering & voorafgaandelijke schenking

Stap 2: Voorafgaande schenking

- Uitzondering: zoals bankgift → geen geschrift vereist voor geldigheid, maar aanbevolen om volgende documenten op te maken
  - intentiebrief tot schenking (voor de overschrijving)
    - aan een schenking mogen achteraf geen bijkomende modaliteiten worden gekoppeld
    - via intentiebrief kan aangetoond worden dat deze reeds vanaf begin gekoppeld waren aan de schenking
  - pacte adjoint (na schenking)
    - wederzijds document
    - omvat modaliteiten
    - kan dienen voor registratie in extremis
      - daarom vaak nuttig om een apart document op te maken per begiftigde
    - formulering: verleden tijd (zo blijkt uit document dat schenking voorafgaand is gebeurd en dat dit een loutere bevestiging vormt van de feiten)

207

207

V. Levensverzekering & voorafgaandelijke schenking

Stap 2: Voorafgaande schenking

- Modaliteiten?
  - voorschot op erfdeel / buiten erfdeel
  - uitsluitingsclausule
  - beding van conventionele terugkeer
  - lijfrente
  - onderschrijving levensverzekeringscontract
  - ontbindende voorwaarden
  - zaakvervanging
  - etc.

208

208

V. Levensverzekering & voorafgaandelijke schenking

Stap 2: Voorafgaande schenking

- Modaliteiten?
  - voorschot op erfdeel / buiten erfdeel
    - het kan de bedoeling zijn om aan de begiftigde nu reeds bepaalde goederen te geven, die dan bij het overlijden van de schenker moeten aangerekend worden op het erfdeel van die begiftigde (voorschot op erfdeel); de begiftigde kan dan (ingeval van roerende goederen) bij het overlijden van de schenker in principe de geschonken goederen houden, maar krijgt minder uit de nog te verdelen nalatenschap; bij een schenking als **voorschot op erfdeel** heeft de schenker niet de bedoeling om aan de begiftigde méér te geven dan aan de andere erfgenamen; de bedoeling is om elke erfgenaam op gelijke wijze te begiftigen, met dien verstande dat de begiftigde een deel vroeger krijgt;
    - het kan daarentegen de bedoeling zijn om een schenking te doen aan de begiftigde naast en bovenop zijn/haar wettelijk erfdeel (**buiten erfdeel**). De begiftigde kan deze schenking enkel (geheel of gedeeltelijk) behouden, voor zover de reserve van bepaalde erfgenamen (kinderen en langstlevende echtgenote) niet is geschonden. In voorkomend geval kunnen deze reservataire erfgenamen hun reserve opvragen via een vordering tot inkorting.

209

209

V. Levensverzekering & voorafgaandelijke schenking

Stap 2: Voorafgaande schenking

- Modaliteiten?
  - uitsluitingsclausule
    - geschonken goederen moeten eigen blijven van de begiftigde
    - verbod in hoofde van de begiftigde om de geschonken goederen in te brengen in enige gemeenschap of verrekening waaronder hij/zij zou huwen of gaan samenwonen, behoudens wanneer de schenker hierin zou toestemmen
    - evt. laten vervallen bij overlijden schenker(s)

210

210

V. Levensverzekering & voorafgaandelijke schenking

Stap 2: Voorafgaande schenking

- Modaliteiten?
  - beding van conventionele terugkeer
    - Aan een bankgift kan een ontbindende voorwaarde worden verbonden voor het geval de begiftigde overlijdt vóór de schenker, ongeacht of deze begiftigde al dan niet afstammelingen nalaat. Door een beding van conventionele terugkeer vallen de geschonken goederen of wat hiervoor in de plaats komt, bij vóóroverlijden van de begiftigde niet in zijn/haar nalatenschap maar keren zij terug naar het vermogen van de schenker. Over deze terugkeer zijn geen successierechten verschuldigd.
    - Het beding van conventionele terugkeer wordt meestal optioneel geformuleerd. Zodoende behoudt de schenker de mogelijkheid om zich al dan niet op het beding te beroepen, rekening houdend met de situatie waarin hij/zij zich op dat moment zou bevinden.

211

211

V. Levensverzekering & voorafgaandelijke schenking

Stap 2: Voorafgaande schenking

- Modaliteiten?
  - lijfrente
    - Om aan de schenker een zekere inkomensgarantie te bieden, kan er aan de schenking een last van lijfrente worden verbonden. Dit betekent dat de schenker zich de mogelijkheid kan voorzien om jaarlijks en levenslang een bepaald bedrag of een bepaald percentage op te nemen.
    - Deze last wordt doorgaans optioneel geformuleerd.
    - Opgelet: last mag niet dermate hoog oplopen dat het in feite geen schenking meer is en een herkwalificatie naar een contract onder bezwarende titel zich zou opdringen
      - aangewezen om te begrenzen tot een % van het geschonken goed
      - idem indien schenker mogelijkheid wordt gegeven om af te kopen

212

212

V. Levensverzekering & voorafgaandelijke schenking

Stap 2: Voorafgaande schenking

- Modaliteiten?
  - onderschrijving levensverzekeringscontract
    - last opgelegd aan de begiftigde om met de geschonken gelden een polis af te sluiten en de premies hiermee te betalen
    - stap 3 voor concrete onderschrijving polis

213

213

V. Levensverzekering & voorafgaandelijke schenking

Stap 2: Voorafgaande schenking

- Modaliteiten?
  - ontbindende voorwaarden
    - bij vervulling voorwaarde wordt de schenking geacht ontbonden te zijn
    - evt. optioneel karakter: schenker moet zich hierop beroepen
    - bv. conventioneel beding van terugkeer bij vooroverlijden

214

214

V. Levensverzekering & voorafgaandelijke schenking

Stap 2: Voorafgaande schenking

- Modaliteiten?
  - zaakvervanging
    - modaliteiten gelden voor geschonken gelden, maar ook op al hetgeen in de plaats is gekomen van de geschonken gelden

215

215

V. Levensverzekering & voorafgaandelijke schenking

Stap 3: onderschrijven levensverzekeringscontract

- De begiftigden kunnen met de geschonken gelden een levensverzekeringscontract afsluiten:
  - Verzekeringnemer: kind-begiftigde (diegene die de gelden geschonken krijgt)
  - Verzekerde: kind - begiftigde
  - Begunstigde bij overlijden: ouders - schenker(s) (diegene die de gelden schenkt)
  - Begunstigde bij leven: kind - begiftigde

Opgelet: het is essentieel dat er kan worden aangetoond dat de verzekeringspolis werd onderschreven met als doel de bedongen terugkeer te verzekeren (zie verder: tabel).

216

216

V. Levensverzekering & voorafgaandelijke schenking

- Fiscale behandeling schenking geldsom: overlijden ouder(s) - schenker(s)
  - schenking geregistreerd → schenkbelasting
    - wanneer registratie? notariële akten worden altijd geregistreerd
    - vrijwillige registratie pacte adjoint
    - erfbelasting? nihil
  - schenking werd niet geregistreerd → bij overlijden binnen risicoperiode van 3 jaar en schenking werd niet geregistreerd: erfbelasting
    - ! opgelet: Waals Gewest risicoperiode van 5 jaar sedert 1 januari 2022

217

217

V. Levensverzekering & voorafgaandelijke schenking

- Fiscale behandeling levensverzekeringscontract
  - overlijden kind-begunstigde
    - na overlijden ouders
      - kind = verzekerd hoofd → uitkering aan secundaire begunstigden (bv. echtgenoot/kinderen)
      - art. 2.7.1.0.6 VCF / art. 8 W.Succ.: erfbelasting
    - voor overlijden ouders
      - kind = verzekerd hoofd → uitkering aan ouders
      - maar: conventioneel beding van terugkeer
        - goed nog aanwezig of zaakvervanging dus in principe geen erfbelasting indien volgende elementen kunnen worden aangetoond (tabel)

218

218

V. Levensverzekering & voorafgaandelijke schenking

Schenkers in Vlaams Gewest	**Schenkers in Brussels Hoofdstedelijk of Waals Gewest**
1.de datum en het voorwerp van de schenking; 2.het feit dat er een beding van terugkeer was overeengekomen; 3.het feit dat de verzekeringspolis werd onderschreven met als doel de bedongen terugkeer te verzekeren. In de aangifte van nalatenschap van de begiftigde moeten de hiertoe nodige verklaringen worden opgenomen, met toevoeging van afdoende bewijsstukken. Voor het bewijzen van element 3) worden de volgende bewijsstukken aanvaard: - het voorleggen van de polis of een bijlage bij de polis, waarin uitdrukkelijk wordt vermeld dat de polis werd afgesloten met als doel de bedongen terugkeer van de schenking te waarborgen; **OF** - het voorleggen van de schenkingsakte waarin uitdrukkelijk wordt vermeld dat het afsluiten van de polis als last was opgelegd door de schenker aan de begiftigde.	1. de schenking; 2. de datum van schenking; 3. de clausule van conventionele terugkeer (eventueel een aanvullend beding); 4. de afwezigheid van verzaking door de schenker aan de clausule van conventionele terugkeer en aan alle of een deel van de gevolgen ervan; 5. de uitdrukkelijke vermelding in het levensverzekeringscontract dat het contract werd afgesloten als gevolg van de schenking bedoeld onder 1) met de bedoeling de betaling van de sommen te dekken die aan de schenker zouden verschuldigd zijn bij het vooroverlijden van de begiftigde in uitvoering van realisatie van onder 3) bedongen terugkeer. Mocht het bewijs van één van voormelde elementen niet kunnen worden geleverd, zal het beding door de administratie als kosteloos worden beschouwd ten voordele van de schenker

219

V. Levensverzekering & voorafgaandelijke schenking

- Houding VLABEL t.o.v. beding van conventionele terugkeer?
  - VLABEL SP 16021 d.d. 22 februari 2016
    - waarde van een aan de erflater geschonken goed (dat bij zijn overlijden terugkeert naar de schenker o.g.v. een conventionele terugkeer), maakt geen deel uit van het actief van de nalatenschap
    - cruciaal "zaakvervanging" indien geschonken goed niet *in natura* aanwezig
      - beding van zaakvervanging: vervangende goed maakt geen deel uit van de nalatenschap van de begiftigde
      - geen beding van zaakvervanging en schenking had betrekking op soortzaken:
        - de vervangende roerende vordering komt in mindering van het actief van de nalatenschap (bij voorrang van de waarde van de roerende goederen)

220

220

V. Levensverzekering & voorafgaandelijke schenking

- Houding VLABEL t.o.v. beding van conventionele terugkeer?
  - VLABEL SP 16030 d.d. 4 april 2016 (oude versie)
    - gewoon beding van terugkeer: werkt als een ontbindende voorwaarde → het geschonken goed keert met terugwerkende kracht terug naar de schenker, zonder enige wilsuiting
    - optioneel beding van terugkeer: er is een wilsuiting vereist om terugkeer te laten plaatsvinden → conventionele overdracht = overdracht ten bezwarende titel
      - schenking onroerend goed: heffing verkooprecht
      - schenking roerend goed: geen registratiebelasting
      - ! aangewezen mogelijkheid voorzien om tegenwaarde terug te nemen
  - VLABEL SP 16030 d.d. 8 november 2021 (nieuwe versie)
    - volgt arrest Hof van Cassatie van 14 oktober 2021 dat ook een optioneel beding van conventionele terugkeer werkt als een ontbindende voorwaarde van zodra de wilsuiting plaatsvindt
    - fiscaliteit optioneel beding van terugkeer = gewoon beding van terugkeer

221

221

V. Levensverzekering & voorafgaandelijke schenking

- Houding VLABEL t.o.v. beding van conventionele terugkeer?
  - VLABEL SP 15142 d.d. 26 oktober 2015
    - levensverzekeringspolis afgesloten om de bedongen terugkeer van een schenking te waarborgen
      - situatie
        - schenking van een geldsom met een beding van terugkeer
        - last om een levensverzekering af te sluiten met de schenker als begunstigde (om de terugkeer van de geschonken gelden te verzekeren, indien deze gelden bij vooroverlijden van de begiftigde niet meer in zijn vermogen aanwezig zouden zijn)
        - begiftigde vooroverlijdt
      - bedongen terugkeer krijgt uitwerking
        - in eerste instantie op de geschonken gelden (in de mate waarin nog aanwezig in de nalatenschap)
        - anders keert de verzekeringsmaatschappij de in de polis vastgelegde prestatie uit aan de schenker

222

222

V. Levensverzekering & voorafgaandelijke schenking

- Houding VLABEL t.o.v. beding van conventionele terugkeer?
  - VLABEL SP 15142 d.d. 26 oktober 2015
    - levensverzekeringspolis afgesloten om de bedongen terugkeer van een schenking te waarborgen
      - toepassing art. 2.7.1.0.6 VCF?
        - neen, is slechts van toepassing indien de uitkering kosteloos wordt verkregen door de begunstigde
        - begunstigde verkrijgt uitkering bij wijze van betaling van een schuldvordering die hij heeft t.a.v. de nalatenschap van de begiftigde
      - geen erfbelasting indien de schenker kan aantonen:
        - de datum en voorwerp van de schenking
        - beding van terugkeer was overeengekomen
        - verzekeringspolis werd onderschreven met als doel de bedongen terugkeer te verzekeren
          - polis waaruit dit blijkt of schenkingsakte waaruit last tot afsluiten levensverzekeringscontract blijkt
      - aangifte van nalatenschap: verklaringen + bewijsstukken

223

223

V. Levensverzekering & voorafgaandelijke schenking

- Houding VLABEL t.o.v. beding van conventionele terugkeer?
  - VLABEL SP 15142 d.d. 26 oktober 2015
    - schenking van een geldsom met een beding van zaakvervanging en terugkeer
      - situatie
        - schenking van de geldsom wordt belast met schenkbelasting
        - begiftigde koopt een verzekeringsproduct aan en is oorspronkelijke verzekeringnemer
        - begiftigde vooroverlijdt
      - schenker wordt eigenaar van de polis door zaakvervanging en terugkeer (zonder schenk- of erfbelasting)
      - is er erfbelasting verschuldigd?

224

224

V. Levensverzekering & voorafgaandelijke schenking

- Houding VLABEL t.o.v. beding van conventionele terugkeer?
  - VLABEL SP 15142 d.d. 26 oktober 2015
    - schenking van een geldsom met een beding van zaakvervanging en terugkeer
      - is er erfbelasting verschuldigd?
        - begiftigde was verzekerd hoofd en schenker begunstigde
          - schenker krijgt kapitaal op grond van een beding dat de overledene ten behoeve van de begunstigde had gemaakt
          - toepassing art. 2.7.1.0.6 VCF, tenzij het bewijs hiervoor kan worden geleverd
        - schenker was verzekerd hoofd en begiftigde begunstigde
          - verzekerd hoofd is nog in leven, geen prestatie
          - begunstiging vervalt door overlijden
          - geen toepassing art. 2.7.1.0.6 VCF in nalatenschap begiftigde
        - begiftigde was verzekerd hoofd en begunstigde
          - prestatie komt toe aan nalatenschap van begiftigde
          - erfbelasting verschuldigd op uitkering
          - terugkeer geen uitwerking vermits de polis beëindigd wordt

225

225

V. Levensverzekering & voorafgaandelijke schenking

Stap 4: Aanvaarding van de begunstiging

- Wanneer de ouders nog controle willen uitoefenen op de gedane schenking, is het aangewezen dat de schenker(s) de begunstiging van het levensverzekeringscontract bij overlijden formeel aanvaarden (via de ondertekening van een bijlage bij de verzekeringsovereenkomst).

- Hierdoor kan de verzekeringnemer/begiftigde niet afkopen, niets opnemen, het contract niet in pand geven, de begunstigingsclausule niet wijzigen en aldus geen rechten overdragen zonder het akkoord van de schenker/aanvaardende begunstigde.

226

226

V. Levensverzekering & voorafgaandelijke schenking

Kaasroute = schenking roerende goederen voor een buitenlandse notaris

- vroeger:
  - geen verplichte registratie in België → geen schenkbelasting, risicoperiode erfbelasting
  - vrijwillige registratie (*in extremis*) → schenkbelasting, geen risicoperiode erfbelasting
- sedert 16 december 2020: schenkingen voor een buitenlandse notaris worden verplicht registreerbaar in België → schenkbelasting

Impact op de bankgift (voorafgaand aan onderschrijven levensverzekeringscontract)?

- bankgift niet via notariële akte
- geen verplichte registratieplicht → geen schenkbelasting, risicoperiode erfbelasting
- geen impact

227

227

Vragen?

228

Disclaimer

© *The contents of this document (and any related slides and presentations) are the copyright of Cazimir BV/CVBA. All the rights are reserved. The purpose of this document is to set out general advice and comments, and therefore specific legal advice must be taken before reliance is placed upon it in any particular circumstances. Where hyperlinks are provided to third party websites, Cazimir is not responsible for the content of such sites. To the extent information and opinions contained in this presentation have been obtained from public sources, these are believed to be reliable, but no representation, warranty or undertaking, expressed or implied, is made or given whether such information is accurate, reasonable, authentic, valid or complete and it should not be relied upon as such. Cazimir accepts no liability or responsibility for any direct or consequential loss arising from any use of the material contained in this presentation. It may not be passed on to any third party and no representation on behalf of Cazimir may be made in relation to such onward transmission. Nothing in this documentation may be contained in any presentation or other documentation produced by any other party without the prior written consent of Cazimir BV/CVBA.*

229

Liesbeth Franck

Cazimir Advocaten
Greenhouse BXL
Berkenlaan 8A, bus 4
1831 Diegem

+32 (0)2 255 87 00 - info@cazimir.be
www.cazimir.be

CAZIMIR

230